1

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo

Europos LIETUVIS

Nr. 14 (1109), 1970, IV, 7 — Londonas 1970 metų bal. mėn. 7 d. — XXIV metai

Santykiai su Lietuva

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės taryba, posėdžiavusi Romuvoje 1970 m. vasario 27 — kovo 1 dienomis, priėmė šitokią rezoliuciją:

„Apsvarsčiusi lietuvių išeivių ir pabėgėlių santykius su tėvyne Lietuva, Vokietijos Lietuvių Bendruomenės taryba priėjo išvadą, kad lietuviams, gyvenantiems Vokietijoje ir kitur Vakaruose, bendrauti su savo tautiečiais okupuotoj Lietuvoj yra naudinga ir reikalinga. Todėl Bendruomenės taryba:

1. Pataria Vokietijos lietuviams kviestis iš Lietuvos pas save pasisvečiuoti gimines, draugus bei pažįstamus, jeigu dėl to šiems negrėstų pavojus nukentėti nuo okupantų;

2. Taryba taip pat pataria lietuvių jaunimui, nemačiusiam Lietuvos, vykti į tėvų žemę, ten susidaryti pažinčių bei draugysčių ir aplankyti giminių, jeigu toks apsilankymas nesudarytų giminėms pavojaus nukentėti;

3. tačiau Taryba nepritaria į okupuotą Lietuvą organizuojamoms tokioms ekskursijoms, kurių visos arba dalinės išlaidos padengiamos iš okupanto iždo, nors ir iš dalies administruojamo lietuvių valdininkų, nes tai būtų kolaboracijos pradžia. Norėdama, kad santykiavimas su dabartine Lietuva taptų abišališkas, Taryba reikalauja ir pataria visiems lietuviams reikalauti:

1. kad tautiečiai iš Vakarų, nuvykę į Lietuvą, nebūtų traktuojami ir išnaudojami kaip svetimšaliai turistai, kurie už viešbučius ir kitus patarnavimus turi mokėti kelis kartus brangiau, negu vietos gyventojai;

2. kad tautiečių iš Vakarų lankymasis Lietuvoj nebūtų aprėžtas penkių dienų sustojimu Vilniuje, bet kad būtų leidžiama tėvynėj svečiuotis neribotą laiką, lankant įvairias vietas be Inturisto palydovų arba sargų;

3. kad iš Vakarų vykstantieji į Lietuvą tautiečiai galėtų nuvežti dovanų ne tik materialinių gėrybių, bet ir kultūrinių vertybių: lietuviškų knygų, žurnalų, plokštelių, paveikslų ir t. t.;

4. kad užsienio lietuvių jaunimui būtų leidžiama aukštosiose Lietuvos mokyklose eiti aukštuosius mokslus arba juose pasitobulinti.

Bendruomenės Taryba iš savo pusės įgalioja Valdybą išsirūpinti iš Vokietijos Vyriausybės ar kitų šaltinių stipendijų, kurios būtų duodamos ok. Lietuvos studentams, norintiems Vokietijoje studijuoti vokiečių kalbą bei literatqrą arba specializuotis kokioj nors kitoj aukštojo mokslo šakoj.

E. ŠOVOS PAŽADAS

Cardiffo laikraštis „Western Mail" kovo 17 d. išsispausdino E. Šovos laišką, kuriame reiškiamas pasipiktinimas žymių valų tvirtinimu, kad Lietuva ir Valija gyvenančios vienodoj priespaudoj.

Savo laiške E. Šova pažada apmokėti kelionę (į vieną galą) bet kuriam valų politikui, kuris norėtų nuvažiuoti ir įsitikinti, kaip yra Lietuvoje, jei jis sutiktų nuvežti ir Lietuvoje išplatinti rusų kalba parašytą raštą, lyginantį Valijos ir Lietuvos priespaudą.

MINĖTINOS SUKAKTYS

Gegužės 15 d. sukanka 50 metų, kai laikinoje Lietuvos sostinėje Kaune susirinko Steigiamasis Seimas, visų Lietuvos gyventojų demokratiniu būdu išrinktas. Tai buvo nepaprastai svarbus įvykis visoje Lietuvos istorijoje. Steigiamasis Seimas, kaip tikrasis Lietuvos šeimininkas, paskelbė savo tautai ir visam pasauliui apie visiškai atstatytą Lietuvos valstybinę nepriklausomybę.

Dabar jau pats metas viso pasaulio laisviesiems lietuviams rengtis paminėti šią nepaprastai svarbią sukaktį. Be to, birželio 15 d. sukanka sovietų agresijos prieš Lietuvą 30 metų sukaktis, tai dera abu įvykius sujungti ir juos išryškinti ne tik saviesiems, bet ir svetimiesiems.

Vliko Valdyba kviečia visose vietovėse gyvenančius lietuvius nedelsiant pradėti rengtis minėjimui, iniciatyvos imantis atitinkamoms vietos organizacijų vadovybėms arba sudarant specialius tam reikalui komitetus. (Elta)

„TĖVYNĖS SARGAS" STEIGIAMAJAM SEIMUI PAMINĖTI

Pranešama, kad naujas „Tėvynės Sargo" numeris jau spaustuvėje ir pasirodys balandžio mėnesį. Šis numeris skirtas Steigiamojo Seimo auksinei sukakčiai paminėti ir gausus istorine medžiaga. Specifinius St. Seimo aspektus svarsto A. J. Kasulaitis, dr. V. Viliamas, J. Laučka, plk. K. Škirpa, prof. M. Mackevičius, L. Šimutis, prof. K .Račkauskas, dr. D. Jasaitis (apie prez. Stulginskį), V. Sidzikauskas ir kt. Jame spausdinama taip pat eilė St. Seimo dokumentų, įstatymų tekstų ir pan. Tekstą puošia ano laikotarpio istorinės nuotraukos.

Šalia šios medžiagos yra ir aktualijos bei kitokių straipsnių: Pr. Naujokaičio redaguojamas literatūros skyrius, tęsiami prof. Jurgučio laiškai Mykolui Krupavičiui ir t. t. Žurnalą redaguoja dr. Domas Jasaitis, administruoja J. Jakučionis, 503 Euclid Avenue, Brooklyn, N. Y. 11208.

Jaunimo klausimai

Vis rūpestis jaunimu Lietuvoje — tai liudija ir Vilijos Šulcaitės straipsnis „Tarybinio Mokytojo" laikrašty (vasario 11 d.). Ji pateikia pasikalbėjimą su jaunuoliais, kurie, esą, teigia, kad „jiems nesą ko aukotis, jie nori gyventi ne vardan kažkokios miglotos ir tolimos, tegu ir labai prasmingos ateities, o gyventi šiandien, gyventi pilnakraujį gyvenimą... tik išgirdę naujieną iš bitlių ar išklausę naują „pop" muzikos įrašą, šie jaunuoliai pagyvėja, ima judėti, mušti taktą, siūbuoti į abi šalis, tarsi juos kas pažadintų iš vidinio sustingimo, duotų jų vaizduotei ir jausmams peno"....

Šulcaitė mano, kad tai ne masiškas reiškinys, bet „kalbėti turime visi, tėvai ir mokytojai, rašytojai ir skaitytojai". Ji priduria, kad bitliais šiandien „gyvai domisi" ir Lietuvos kaimo jaunimas, jiems miela moderni muzika, bet tai, ji mano, nesą kenksminga ir nežaloja jaunimo estetinio skonio.

Ji nurodo, kad reikia „pelus atsijoti nuo grūdų". Esą, „labai dažnai jaunuolis, išklausęs savo mėgstamų juostų su ultramodernios muzikos įrašais, vakare skuba į kamerinės muzikos koncertą, skaito V. Hugo, S. Cveigą, O. Balzaką... Vadinasi, ne mada kalta, kad jis žodžius „idealas", „ pasiaukojimas" taria nenoromis, miglotai.

Autorė priežasties ieško šeimos auklėjimo tradicijose bei grožinės literatūros herojų paveiksluose. Klausimas opus, nes jis liečiamas ne pirmą kartą. Jaunimas, kaip liudijama, vis dėlto ne tik mėgsta modernią muziką, Vakarų įtakas, bet ir uoliai klausosi Vakarų radijo siųstuvų. Kuo gi išaiškinsi, jei jis užsirašo ultramodernias melodijas ir jas iš juostų pakartoja savo draugams? (Elta)

Pernai Prienų kepėjų kolektyvas iškepė 3.850 tonų įvairių duonos bei pyrago gaminių.

GINČAS SU KOMUNISTAIS

Londono „Kensington Post", „Kensington News and West London Times", „Hounslow, Brentford and Chiswick Post" laikraščiai išsispausdino straipsnių apie pavergtuosius kraštus. Ryšium su Vasario 16 buvo straipsnių apie Lietuvą.

Tie straipsniai ir pasisakymai suerzino britų komunistų partiją, ir laikraščiai gavo ir kovo 13 d. išsispausdino Kensingtono ir Chelsea komunistų partijos spaudos skyriaus vedėjo Doug Erew laišką, kuriame tas partinis pareigūnas kaltina vietinę spaudą „antisocialistinio pobūdžio" straipsniais ir pareiškimais, duodamais emigrantų organizacijų. Girdi, tos organizacijos atstovauja ne savo kraštams, bet „seniesiems ir korupciniams režimams, jau seniai žmonių nuverstiems". Kai kuriais atvejais tie emigrantai esą tokie, kurie kovoję už nacius, ir iš viso esą pavojinga duoti kalbėti jiems, o ne teisėtiems tų kraštų atstovams.

Tiesa, tą pat dieną ten pat buvo išspausdintas ir A. E. Le Riche straipsnis, primenąs išvežimus Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose. Kur dingo tie žmonės? klausia autorius. Kodėl, sako, niekas ir niekur dėl to neprotestuoja?

O komunistų partijos pareigūnui Brew kovo 20 d. atsakė Reg. J. Atkins. Per jaunas, sako, tas Brew būti spaudos skyriaus vadovu, nes nežino žiaurių politinio gyvenimo faktų. Toliau laiško autorius, tyčiodamasis iš Sov. Sąjungos gynėjo, primena, kaip rusų imperija „sutvarkė" Baltijos kraštus ir kaip Čekoslovakijoje gi ne liaudis ir ne seną režimą nuvertė.

Visi pula prie žuvies

Lietuvoje iš keleto rajonų centrus pasiekė blogos žinios — daugelyje ežerų dūsta žuvys.

Gamtos apsaugos komitetas įsigijo 4 kompresorius ir pradėjo gelbėti žuvis.

Kaip vilniškė „Tiesa" rašo, Žuvinto ežere, kuriame yra ne tik paukščių viešpatija, bet ir ne vieną toną sudarančios žuvies, ypač daug lynų, lydekų, karšių, pradėjus kompresoriui darbą, tuojau atsirado žmonių, kurie skubėjo prie ežero ne žuvų gelbėti, bet prie ekečių jų gaudyti. Gaudė įvairiausiais graibštais, smaigė nusmailintais kabliais.

Nors buvo darbo diena, bet prie Žuvinto ežero subėgo apie 150 pašalinių žmonių, 19 automašinų, kurių dauguma buvo valdinė nuosavybė.

Per kelias dienas Alytaus valstybinė gamtos apsaugos inspekcija surašė daugiau kaip 50 žvejybos taisyklių pažeidimo protokolų.

LIETUVIŠKA VALANDĖLĖ GEELONGE

Australijoje Geelongo lietuviai išsirūpino pusę valandos lietuviškai radijo valandėlei. Tuo tarpu valandėlė atliekama anglų kalba.

A. Bučinskas, kuris rūpinasi ta valandėle, rašo, kad jis turįs pažadą iš stoties direktoriaus programą vesti lietuvių kalba, kai tik susidarys tam palankios sąlygos.

Taip pat A. Bučinsko rūpesčiu ta programa kainuos tik 204 dolerius už 10 valandėlių.

Kalėdų proga stoties direktorius leido pasveikinti lietuviškai savo tautiečius.

A. A. ANASTAZIJAI LINKEVIČIENEI

staigiai ir netikėtai pasitraukus iš gyvųjų tarpo, jos vyrui Antanui LINKEVIČIUI, švogeriui ir brolienei Jonui ir Vandai Gineikiams, jaunajam Andriukui ir Lietuvoje pasilikusioms velionės Motinai, Seseriai ir kitoms giminėms reiškiame nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime.

L. B. Švalkai ir šeima

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. 727 2470.

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil., dolerio kraštuose — 6 dol. metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

SEPTYNIOS DIENOS

Kovos Libane

Beirute, Libane, vis pratrūksta kovos *tarp vietinių* falangistų ir palestiniečių, *kurie nori* naudotis teise iš šio krašto puldinėti Izraelį.

Prieš Velykas bent tris dienas iš eilės vyko mieste kovos, ir nei policija, nei kariuomenė nesikišo. Tokia padėtis aiškinama tuo, kad vyriausybės ministeriai nesutaria.

Keturiolika kalbų

Velykinėje kalboje popiežius Paulius pasisakė už taiką.

Palaiminimą jis perdavė 14 kalbų, tarp jų rusų ir kinų kalbomis.

Pagaliau yra vyriausybė

Rumoro vadovaujama Italijos koalicinė vyriausybė buvo atsistatydinusi, kai ją sudarančios partijos nebesutarė. Prezidentas vieną po kito politikus kvietė sudaryti naują vyriausybę, bet nė vienam nepasisekė.

Po 48 dienų naują vyriausybę sudarė pats Rumoras. Vyriausybė vėl yra koalicinė — joje dalyvauja 4 partijos: krikščionys demokratai, socialistai, socialdemokratai ir respublikonai.

Rumoras yra krikščionių demokratų atstovas.

Prezidentas nenori matytis

Švedijos ministeris pirmininkas Palme važiuoja į JAV ir labai norėjo pasimatyti su prez. Niksonu. Bet prezidentas nesutinka priimti jo dėl Švedijos dabartinės laikysenos.

Švedijos vyriausybė smerkia amerikiečių vedamąjį karą Vietname, mielai teikia prieglobstį amerikiečių kariuomenės dezertyrams ir net humanitariniais sumetimais suteikė paramą Šiaurės Vietnamui.

Žemės drebėjimas Turkijoje

Vakarinėje Turkijoje kovo 28 d. drebėjo žemė. Gedizo miestelis visiškai sugriautas. Drebėjimas palietė ir aplinkinius kaimus. Spėjama, kad bus žuvę apie 3000 žmonių.

Vėliau dar daug kartų vyko drebėjimai.

Pasitraukinėja iš partijos

Iš Čekoslovakijos ateina žinios, kad ten fabrikuose dirbantieji masiškai išstoja iš partijos.

Tai esąs atsakymas į pranešimą, kad buvęs komunistų vadas Dubčekas suspenduotas kaip partijos narys.

Bus tvarkomi čečėnai-ingušai

„Pravda" paskelbė, kad pradėta propagandinė akcija prieš čečėnų-ingušų autonominės respublikos muzulmonų sektą, kuri atkakliai tebesilaiko savo papročių.

Šiaurės Kaukaze gyvenantieji čečėnai-ingušai, kurių dabar yra apie 300.000, Rusijos revoliucijos metais kovojo prieš bolševikus. Stalino įsakymu 1943 m. jie buvo iškeldinti už bendradarbiavimą su vokiečiais, 1957 m. atstatyta jų respublika, kuri 1965 m. gavo Lenino ordiną už ekonominę pažangą.

Izraelis nerimsta

Izraelio lėktuvai nuolat puola Egiptą, norėdami sudaužyti sovietų pristatytųjų naujų antilėktuvinių raketų bazes. Bet Izraelio lėktuvus pasitinka Egipto aviacija, kuri prieš Velykas tokiuose susidūrimuose netekusi 9 lėktuvų.

Kambodija priimtų pagalbą

Kambodija, kurioje yra keliasdešimt tūkstančių Šiaurės Vietnamo karių, atsidūrė kritiškoje padėtyje.

Kraštą valdęs princas Sihanoukas buvo pašalintas — jis važinėjo į Kiniją ir Sov. Sąjungą prašyti, kad paveiktų Šiaurės Vietnamą ir tas atšauktų savo kariuomenę. O ta kariuomenė žygiuoja per kraštą, ir Kambodijos vyriausybė būtų jau linkusi priimti Vakarų didžiųjų kraštų pagalbą.

Krašte maištus kelia pašalintojo princo Sihanouko šalininkai.

Lėktuvas studentų rankose

Keletas ginkluotų ir raudonąja armija pasivadinusių japonų studentų privertė lėktuvą su 115 keleivių nusileisti Pietų Korėjoje, ten išlaikė 3 dienas, kol buvo susitarta, kad juos priims Šiaurės Korėja, o iš ten paleis lėktuvą su keleiviais

Mirė marš. Timošenka

Mirė Sov. Sąjungos maršalas Timošenka.

Jo didžiausiu nuopelnu laikoma tai, kad vokiečių armijos pastarojo karo metu nebuvo prileistos prie Maskvos.

Sovietų sąlygos

„Neues Deutschland" išsispausdino ambasadoriaus Rytų Berlyne Abrasimovo straipsnį, kuriame nurodomos sąlygos, kaip Vakarų Vokietija galėtų prisidėti prie taikos.

O ji turėtų atsisakyti pretenzijų į Vakarų Berlyną, pripažinti dabartines valstybių sienas Europoje, ypač tarp abiejų Vokietijų, o taip pat Oderio-Neissės sieną, tarptautiškai pripažinti Rytų Vokietiją.

Žurnalas apie Ameriką

Maskvoje prie Sovietų mokslo akademijos įkurtas Amerikos studijų institutas ir pradėtas leisti mėnesinis žurnalas amerikanistikos studijoms skelbti.

Tai yra pats pirmas atsitikimas, kad kuri nors valstybė skirtų žurnalą tik vienos kurios nors kitos valstybės studijoms.

Nėra abejonės, kad žurnale JAV politika, ekonomika ir politinė ideologija bus rodoma sovietų žmogui jau perleista per marksizmo-leninizmo prizmę.

Lietuvos Atstovos informuoja

„Kensington Post" kovo 6 d. išsispausdino Hugh Closs straipsnį, papuoštą Lietuvos Atstovo V. Balicko fotografija prie didžiojo Lietuvos kunigaikščio Kęstučio portreto. Straipsnyje rašoma:

Ramioje šalutinėje gatvėje, išeinančioje iš Kensington High gatvės, charge d'affaires nuima prie jo atstovybės iškabintąją vėliavą. Jo tautinė diena, Vasario 16, pasibaigė... šiais metais.

Jo atstovybę sudaro vienas žmogus — jis pats. Žmonės, kurių globoti jis yra, egzilai. Senieji jų gal jau nebepamatys savo tėvynės. Jaunieji neatsimena jos.

Prieš trisdešimt metų jo kraštas liovėsi egzistuoti, kaip politinis vienetas. Tai juk yra Vincas Balickas, charge d'affaires Lietuvos, mažo krašto prie Baltijos jūros, kurio trumpa laisvė buvo pribaigta 1940 m., kai rusų daliniai įžygiavo.

Tankai įriedėjo į sostinę Vilnių, palikdami Londono pasiuntinybę su 6000 pabėgėlių, su dideliu namu Kensington Park Gardens, kurio jie neįveikė išlaikyti — ir su teise į dalį 6 mil. vertės aukso, kurio jie negali paliesti dar nė šiandien.

Pasiuntinybė persikėlė į Essex Villas. — „Savo metu mūsų buvo čia 20", sako Balickas. „Karo metais ir tuojau po jo mes nežinojome, kas atsitiks su mūsų kraštu.

RUSŲ PAŽADAS

„Rusai sakė, kad jie atėjo mūsų apsaugoti nuo vokiečių ir paskui išeis. Jie neišėjo. Paskui mums teko rūpintis pabėgėliais".

Balickas, pasiuntinybės vadovu esant B. K. Balučiui, tada ėmėsi rūpesčio įkurdinti žmones, kurie pabėgo į Britaniją. Buvo ieškoma darbų jauniesiems, planuojama socialinė veikla. Buvo rūpinamasi bejėgiais, patariama pasimetusiems.

Tarnautojai pasitraukė, ir pinigų vis mažėjo ir mažėjo, kol beliko du žmonės. O 1967 m. Balutis mirė, ir Balickas pasidarė visa pasiuntinybė, nuo mašininkės iki charge d'affaires.

1938 m. Balickas buvo jaunas šviesus diplomatas. Jis yra naudojęsis sėkme Lietuvos komerciniame pasaulyje ir buvo atsiųstas čia prekybos patarėju plėsti didėjančios prekybos su Britanija.

Atsivežęs savo žmoną ir devynių mėnesių amžiaus dukterį, jis tikėjosi išbūti apie ketvertą metų, kol grįš užimti geresnės vietos. Tai buvo prieš 32 metus. Jis dabar yra 66 m. amžiaus.

Jis gyvena pasiuntinybėje su savo žmona, sūnum ir antrąja dukterim. Duktė, gimusi senajame krašte, yra ištekėjusi už anglo.

„Aš nepametų vilties", sako Balickas. „Jeigu aš ir negrįšiu į Lietuvą, tai mano vaikai gali grįžti. Aš atiduosiu duoklę savo kraštui ir savo tautiečiams, kol galiu"

Šviesiausias Lietuvos istorijos laikotarpis buvo 18 amžiuje, kai ji sudarė sąjungą su Lenkija. Ji subyrėjo prieš caro armijas.

Rusija valdė visą šimtmetį. Tada užėjo revoliucija, ir Leninas atsisakė visų Rusijos teisių į Lietuvą ir į jos kaimynes Estiją ir Latviją. Po dvidešimt dvejų metų jos vėl buvo prisijungtos. Visos jos dabar yra „Sovietinės socialistinės respublikos".

„Man tegu būna komunizmas ar socializmas ar kas kita, kol yra tai, ko žmonės nori. Bet dabar jiems įsakinėjama, ką daryti", sako Balickas.

Jis sakė: „Aš tebeinu pareigas, kurias pripažįsta Jos Didenybės vyriausybė. Aš tebesu pilnai apkrautas darbu".

Pinigai ateina iš Baltijos aukso Amerikoje. Trijų Baltijos kraštų bankai auksą buvo pasidėję Eritanijoje ir Jungtinėse Valstybėse.

Po pastarojo karo rusai pareiškė pretenzijas į jį. Britų vyriausybė pareiškė pretenzijas į Anglijos Banke padėtuosius 6 mil. svarų, kaip į kompensaciją už konfiskuotus britų priklausinius.

Tų trijų kraštų nepriklausomų vyriausybių pasiuntinybės taip pat nori jo.

Britanijoje sprendimo buvo prieita tiktai prieš trejetą metų — užšaldyti jį, kol Lietuva, Latvija ir Estija nebus vėl politiniame žemėlapyje.

Balickas sakė: „Visiškai sutinku su tokiu sprendimu. Laimei, Amerikos vyriausybė leidžia mums panaudoti kuklią sumą pinigų iš ten. Tai išlaiko ir šią pasiuntinybę Anglijoje".

A. A. ANASTAZIJAI LINKEVIČIENEI

netikėtai ir nelauktai užbaigus šią žemiška kelionę, mielam savo broliui ir dėdei

ANTANUI LINKEVIČIUI

skaudžioje liūdesio valandoje reiškiame giliausią užuojautą ir kartu liūdime

Jonas, Vanda ir Andriukas GINEIKIAI

A. A. ANASTAZIJAI LINKEVIČIENEI

staigiai ir netikėtai mirus, jos vyrui, mūsų mielam prieteliui ir kaimynui,

Antanui LINKEVIČIUI

skaudžioje liūdesio valandoje reiškiame giliausią savo užuojautą.

Jurgis ir Jokūbas PLEPIAI

METMENYS

Jaunosios kartos kultūros žurnalą Metmenis irgi reikia įskaityti į tuos storuosius užsieniuose einančius lietuviškuosius žurnalus, kurie pasirodo, tur būt, tada, kai susidaro pluoštas medžiagos. Šių metų pradžioje Metmenų pasirodė Nr. 18, atžymėtas 1969 metų data, ir tasai numeris gal daugiau kultūrinis negu kuris nors kitas. Ypač daug vietos skirta kritikai.

Pačiu įdomiausiu tos kritikinės srities darbu šiame numeryje, be abejo, reikia laikyti R. Šilbajorio studijėlę „Tėvynė ir asmuo J. Degutytės poezijoj". J. Degutytė — viena stipriausiųjų Lietuvos poečių, užsieniuose maža kam tepažįstama, o R. Šilbajoris baigia savo studijėlę apie jos kūrybą: „Janinos Degutytės eilėraščiai yra svarus indėlis į lietuvių poezijos lobyną"

Kritikai aptaria apsčiai ir kitų lietuviškų knygų. Kaip jau aukščiau kalbėdami apie Metmenis esame pažymėję, metmenininkai ypač linkę „specializuotis" rašyti apie Lietuvoje išėjusias knygas. Z. Papečkys rašo apie Juditos Vaičiūnaitės poeziją ir apie dvi naujausias Just. Marcinkevičiaus knygas, Titas Guopis apie du J. Avyžiaus romanus. Tarp svetur išėjusių knygų V. A. Jonynas kiek plačiau kalba apie kolektyvinę knygą „Lietuvių literatūra svetur", o V. Trumpa — apie J. Aisčio „Milfordo gatvės elegijas".

Be kita ko, tarp tų rašančiųjų apie Lietuvoje išėjusias knygas labai metasi į akis Z. Papečkio straipsniai. Jie gal būtų normalūs kokiame labiau partinės linijos prisilaikančiame kultūros žurnale Lietuvoje tuo savo mieželaitišku stiliumi viską tik liaupsinti ir pateisinti, kelti į aukštybes. Metmenys mėgsta būti kritiški ir kartais net aštriai kritiški, todėl Z. Papečkio straipsniai atrodo tuo aptariamųjų kūrinių liaupsinimu lyg ir iškritę iš žurnalo linijos rėmų.

Su savo kūryba šiame numeryje pasirodo Henrikas Radauskas. Duodama čekų poezijos vertimų, o J. Žemkalnis pateikė straipsnį apie čekų literatūrą ir istoriją. Eilėraščių dar spausdinama Leono Lėto ir Kęstučio Gaidžiūno. Jurgis Janavičius pristatomas su vienaveiksmiu, kuriame nėra dialogų, Al. V. Dičpetris — su avangardine pasaka.

Įdomų straipsnį Metmenims davęs Alfred Erich Senn, žinomas savo studijomis iš Lietuvos istorijos. Jis tame straipsnyje pateikia tam tikras kritiškas tezes savo požiūrio į nepriklausomą Lietuvą. Jaunasis Sennas Lietuvos istorijai yra pašalietis, kuris ne pagal kitų parašytuosius darbus sprendžia apie praeitį, bet gilindamasis į šaltinius, pats ieškodamas išvadų. Dėl to ir jo požiūris išeina kritiškesnis.

Kiti stambesni šio numerio straipsniai: V. Kavolio apie neaiškumo patologiją, A. J. Greimo apie jaunimą ir XX amž. revoliuciją, J. Kazlo apie Sov. Sąjungos ateitį.

Šis numeris iliustruotas svetur ir Lietuvoje gyvenančių grafikų darbais.

K. Abr.

G. Petkevičaitės-Bitės muziejus

Panevėžyje atidarytas mūsų garsiosios rašytojos ir visuomenininkės Gabrielės Petkevičaitės-Bitės memorialinis muziejus.

Jame sudėta viskas, kas buvo susieta su rašytojos darbais ir gyvenimu.

S. Krasausko paroda

Vilniaus parodos rūmuose atidaryta vieno originaliausių ir talentingiausių dailininkų Stasio Krasausko grafikos darbų paroda.

PUOLAMAS AISTIS

Lietuvoje leidžiamajame savaitraštyje „Literatūra ir menas" kovo 21 d. išspausdintas St. Laurinaičio straipsnis, kuriame puolama Nidos Knygų Klubo išleistoji J. Aisčio knyga „ Milfordo gatvės elegijos".

Pirmąją savo straipsnio dalį St. Laurinaitis paskyrė atpasakoti „Aiduose" išspausdintajai R. Stanelytės recenzijai, kurioje J. Aistis buvo puolamas, kad jis esąs nekuklus ir norįs būti tautos pranašu.

Toliau jau pats St. Laurinaitis išvedžioja, kad J. Aistis, rašydamas tą knygą, rėmęsis Hitlerio „Mein Kampf" idėjomis. Poetas kalbąs fašisto ir žudiko lūpomis ir jau turįs planą, kad „pirmiausia Lietuvoje turėsią būti sunaikinti partijos pareigūnai ir kiti tarybiniai žmonės".

St. Laurinaitis cituoja „Milfordo gatvės elegijų" 173-174 psl. pastraipą:

„Už vieną dantį visus dantis išmalti. Kas bėgs, tebėga, bet liekančių... nėra prasmės nei tikslo gailėtis, ir juos reikia naikinti čia pat, kaip blakes ir tarakonus. Ne kada nors, bet tą pačią minutę ir toje pačioje vietoje... Kada gali — mušk be atodairos, kada tave muša — bėk ir rėk. O paskui ant gražiai krauju nuplautos žemelės steik naujas diacezijas".

Užsienio lietuvių spaudoje toji knyga buvo sutikta vienų palankiai, kitų kritiškai ar puolamai. Recenzentai pagal savo ideologijas išvadas darėsi iš tos knygos tvirtinimų.

St. Laurinaitis irgi pasidarė išvadas iš tų tvirtinimų, kurie jam labiausiai patiko ar nepatiko.

Deja, jis pacitavo nepilną tos pastraipos tekstą. Pradžioje jis praleido J. Aisčio sakinį „Okupanto atveju skrupulų neturėtų būti daroma". Be to, antrąjį J. Aisčio sakinį St. Laurinaitis sužalojo, nes iš jo išmetė žodžius „ivanų ir katiušų". O be to pirmojo sakinio ir be tų poros žodžių išeina, kad J. Aistis siūlo mušti ne vien tik rusus, bet ir visus komunistus ir tarybinius žmones.

Be kita ko, nesuprantantiems J. Aisčio pavartoto žodžio „diecezija" reikia pasakyti, kad jis reiškia vyskupo žinioje esančią teritoriją, administraciškai padalintą į dekanatus ir parapijas.

A. Z.

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

Paveikslų konkursas

„Laisvosios Lietuvos" redakcinė kolegija praneša, kad Lietuvos laisvės kovos su okupantu 30 metų atžymėti LAS skelbia konkursą sukurti geriausiam kūriniui-paveikslui, kuriame būtų toji kova pavaizduota.

Premija — 1.000 dolerių.

Konkursui paveikslus reikia siųsti ne vėliau kaip iki rugsėjo 8 d. „Laisvosios Lietuvos" adresu: 2618 W. 71 Str., Chicago, Ill., 60629.

1000 dol. kantatai

JAV gyvenąs J. Pakalka, pagerbdamas savo tėvų 50 metų mirties sukaktį, paaukojo 1.000 dol. Chicagos Lietuvių Tarybos iniciatyva kuriamajai kantatai „Kovotojų motina".

Žodžiai kantatai J. Aisčio, muzika — kompozitoriaus J. Gaidelio.

V. Daunoras į JAV

Į JAV viešnagėn išvyko dainininkas Vaclovas Daunoras, kuris prieš kelerius metus buvo apsilankęs ir Londone.

Juodieji lietuvių draugai

JAV, Chicagoje, jėzuitų šv. Ignaco gimnazijoj įsisteigė klubas „Black Lithuanian Friends" (juodieji lietuvių draugai).

Tai yra pasėka draugystės tarp negrų ir lietuvių mokinių, besimokančių toje pat mokykloje.

Jų tikslas — kelti supratimą apie Lietuvos nepriklausomybę.

Dailininkų paroda

Brooklyne, JAV, į Kultūros ir Židinio patalpose surengtąją didžiulę dailininkų parodą atsilankė apie 1000 žmonių.

Dalyvavo 31 dailininkas, išstatę 136 savo kūrinius. Dalyvavo realistai, impresionistai, simbolistai, surrealistai, abstraktai ir vadinamojo „pop meno" atstovai.

Parduota 13 paveikslų.

Straipsnių konkursas

JAV, Čikagoje, tėvų jėzuitų leidžiamasis žurnalas „Laiškai Lietuviams" skelbia straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Suaugusiųjų konkursui tema: Kuriuo keliu pasukti į kūrybingą ir vieningą darbą (socialiniu, kultūriniu ir politiniu atžvilgiu). Jaunimo konkursui tema: Jaunimas dabarty ir ateity.

Jie studijuos lituanistiką

Los Angeles universitete, JAV, į lietuvių kalbos ir literatūros kursą užsirašė 35 studentai, daugiausia ne lietuviai.

To kurso dėstytojas yra Juozas Tininis, rašytojas, „Lietuvių Dienų" literatūros redaktorius.

Šiais metais mūsiškis Nidos Knygų Klubas išleis jo novelių rinkinį.

Atnaujinta bažnyčia

JAV, Worchesterio, šv. Kazimiero bažnyčia atnaujinta pagal dailininko V. K. Jonyno parengtus projektus.

Bažnyčios vidus išpuoštas šiuolaikinio meno darbais, bet kai kurie lietuviai, ypač senesnioji karta, pasigenda senųjų statulų.

Arizonos lietuvis

Arizonos lietuvių katalikų misija JAV leidžia rotatorium spausdinamą laikraštį „Arizonos lietuvį".

Pagerbimo aktai trims

Erooklyne, JAV, išeinančio „Darbininko" redaktoriai labiausiai 1969 m. pasižymėjusiems lietuvybės išlaikymui kultūrininkams įteikė pagerbimo aktus: tėvui Juvenaliui Liaubai, tėvui B. Ramanauskui ir Birutei Novickienei.

Australija atsisveikina su St. Baru

Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos pakviestas, Amerikoje gyvenąs garsusis solistas Stasys Baras su Australijoje gyvenančia soliste G. Vasiliauskiene baigė gastroles, davę 4 koncertus.

Koncertai turėjo didelį pasisekimą.

ALB Krašto Valdyba, išreikšdama solistui padėką, norėjo bent kiek ir materialiai atsilyginti. Bet St. Baras atsisakė bet kokio honoraro. Jis pareiškė, kad jeigu susidarė kiek atliekamų lėšų nuo tų koncertų, sunaudokite jas kultūriniams reikalams. Jūs čia visi dirbate be atlyginimo lietuvišką darbą.

KATALIKŲ AKADEMIJA LEIDŽIA

Katalikų mokslo akademija Romoje spaudai parengė prof. dr. P. Rabikausko redaguotą „Lietuvos Vyskupų Relacijos apaštalų sostui" knygą.

Prie to darbo prisidėjo prof. Z. Ivinskis, prel. P. Jatulis, kun. R. Krasauskas, surinkdami medžiagą Vatikano ir Romos archyvuose.

MAŽVYDAS ANGLŲ KALBA

JAV Northwestern universiteto kalbininkas prof. Gordon B. Ford į anglų kalbą išvertė Mažvydo katekizmą.

TIKĖJIMAS IR MOKSLAS

Garsusis mokslininkas Albertas Einstein yra pasakęs: „Kas laiko savo ir kitų gyvybę be prasmės, yra ne tik nelaimingas, bet beveik nevertas nei gyventi".

Tiesos šaltinis

Mūsų dienų jaunas žmogus tariamai ieško tiesos, bet nenori jos surasti: pasitenkina ieškojimu. Pasidaro nelaimingas, nes per savo kaltę nutolo nuo tiesos šaltinio.

Visa tiesa yra visatos Kūrėjuje. Jis tarė žodį, ir taip yra, kaip jis panorėjo. Jo valia yra kuriamoji jėga. Galingas jis yra, ir jo galiai nėra ribų. Kai kurias amžinąsias tiesas V. Dievas teikėsi apreikšti žmonėms. Jos yra grynoji tiesa. Jas priimdami ir išpažindami, darome garbę Dievui ir turime savo protui ramybę — tikėtinumo pagrindą. Tai sudaro antprigimtinę tikėjimo dorybę.

Žmogaus protas, nors yra ribotas, bet nepaprastai pajėgus: jis patirtimi ir svarstymais suranda pasaulio daiktuose glūdinčią tiesą ir ją taiko savo naudai. Tikrai suprasta reiškiniuose tiesa, lygiai kaip ir Dievo apreikštoji tiesa, turi tą patį tiesos šaltinį — Dievą.

Ir savo surastąja žmogiškąja tiesa žmogus tiki. Tai žmogiškasis tikėjimas. Ir jis dažnai pasirodė esąs klaidingas, kai kiti atidengė jo ydas. Ydinga tiesa yra klaida. Ir buvusias žmonių klaidas įpratome kartoti, jei ne savo protu, tai savo kalba. Žinome gerai, kad žemė sukasi apie save ir saulę, o kasdien kartojame „saulė teka, saulė leidžiasi".

Gyvybės pasiaptis

Iš Dievo apreiškimo žinome, kad kas tik yra žemėje gyva, turi gyvybę iš Dievo, — jis yra gyvybės davėjas. Mokslas susekė, kad net akimi nematomos ligų bacilos — perai turi savo ligas — kenkėjus. Ir jie yra gyvi. Tuo tarpu nepavyko žmogui sukurti nė vienos gyvos ląstelės, panaudojant visą mokslą ir daugelio tūkstančių metų žinias. Tai įrodo, jog gyvybė žemėje negalėjo atsirasti savaime, be priežasties. O tos gyvybės apraiškų žemėje milijonai. Nuo pačios smulkiausios iki paties žmogaus. Žmogaus gyvybės palaikytoją žmoguje esame pratę vadinti siela. Ji yra žmogaus dvasia gyva, protinga, nemari.

Subrendęs mokslininkas Werner von Eraun viešai išpažino: „Tikiu į nemarią sielą. Mokslas įrodė, kad išsiskirstantis daiktas nepavirsta nieku. Todėl gyvybė ir siela negali pavirsti nieku; siela yra nemari".

Nuostabioji jėga

Kai žmogus pradėjo skaldyti atomus, surado juose nuostabią ir pasibaisėtinai didelę jėgą. Atomas pasidarė gąsdinantis ginklas. Jam pasipriešinti nesurasta būdų. Kilus pasauliniam karui, atominės bombos padarytų labai daug žalos visiems žmonėms.

Kas sudėjo tas jėgas į atomus? Ne žmogus. Jis tik surado, jog jos yra medžiagos dulkėse. O kokia Dievo didybė, jėga, išmintis glūdi visatoje? Astronomas Jonas Kepleris pareiškė: „Aš skęstu nuostabioje ir drebu, kraujas dega: Dievas laukė 6.000 metų, kad kas pažintų jo darbus. Jo išmintis begalinė. Tai, ko mes nežinome, yra jame kaip ir tai, ką mes žinome". Jo *nuomonė* atitinka Psalmės žodžius: „Dangus pasakoja Dievo garbę, ir tvirtuma skelbia jo rankų darbą" (Ps. 18,2).

K. A. M.

Velykos Rytų Berlyne

Pasinaudodami šventiniu leidimu, apie 120.000 Vakarų vokiečių ir užsieniečių praleido Velykas Rytų Berlyne.

Pasienio sargybiniai praleidinėję svečius netrukdydami.

DR. J. PAJAUJIS

Petras Klimas

(Iš Varpo 1969 m. Nr. 9)

Lietuvių tautos atgimimo ir valstybės atkūrimo laikotarpy iškilo visa eilė veikėjų, kurių gyvenimas ir darbai atžymėtini tautos istorijoje. Jų tarpe vienas iš ryškesnių buvo Petras Klimas, palikęs gilius pėdsakus ir savo praktine politine veikla, ir drauge moksliniu plunksnos darbu. Jis mirė šių metų (1969) sausio 16 d. Kaune, sulaukęs 78 metų amžiaus.

Petras Klimas įsitraukė į visuomeninį darbą dar visai jaunas; 1908 m., būdamas Marijampolės gimnazijoje, jis jau redaguoja moksleivių hektografuotą laikraštėlį „Moksleivių Draugą". Vėliau, studijuodamas teisę Maskvos universitete, jis buvo pažangaus jaunimo žurnalo „Aušrinės" žymus bendradarbis ir redakcijos narys. Baigęs studijas 1914 metais, jis pasiliko I-jo pas. karo metu Vilniuje ir pradėjo dirbti centriniame nukentėjusiems nuo karo šelpti komitete. Iš šio komiteto išėjo iniciatyva sušaukti Vilniuje konferenciją, kurios rengimo komitete P. Klimas buvo itin aktyvus narys. Kaip žinoma, toji konferencija išrinko Lietuvos Tarybą, kurion įėjo ir P. Klimas. Gavus vokiečių leidimą, pradėta leisti dienraštis „Lietuvos Aidas", kurio faktinu redaktorium buvo Petras Klimas.

Šiuo laikotarpiu prasidėjo ir mano asmeninė pažintis su P. Klimu. Pradėjus man 1917 m. gale žurnalistinį darbą to dienraščio redakcijoje, teko šioje srityje mokytis iš P. Klimo daug ko, o ypačiai lietuvių rašto kalbos. Buvau tada dar per jaunas dalyvauti lietuviškos „aukštosios politikos" tarimuose, bet vis dėlto buvau labai gerai painformuotas, kur kas vyksta, nes kurgi sueina visi politikos siūlų galai, jei ne redakcijoje? Todėl turėjau galimybės stebėti tą reikšmingą vaidmenį, kurs teko P. Klimui suvaidinti Lietuvos Taryboje, ypačiai kai ji suskilo dėl žinomosios 1917 m. gruodžio 11 d. rezoliucijos. Būdamas iš jaunystės artimas pažangiųjų inteligentų srovei, bet dabar nepriklausydamas nei vienai L. Taryboje pasireiškusių grupių, P. Klimas galėjo užimti taikomąjį vidurio kelią ir padėti suformuluoti vasario 16 d. nepriklausomybės deklaraciją, priimtą vienu balsu visos L. Tarybos. Savo straipsnyje „Vasario 16-oji Vilniuje 1918 metais", išspausdintame 1968 m. Varpe, esu pavaizdavęs, kaip vokiečių karo cenzūra išbraukė tą deklaracijos tekstą „Lietuvos Aide" ir kaip Petras Klimas rizikavo atspausdinti naktį ribotą kiekį to cenzūros išbraukyto dienraščio numerio ir tuo būdu lemtingai prisidėti prie nepriklausomybės deklaracijos išplatinimo krašte bent slaptai ir ribotoje apimtyje.

To'esnė P. Klimo veikla reiškėsi dviem būdais: mokslinių darbų paruošimu politinių mokslų bei istorijos srityse ir diplomatine tarnyba. Veltis į vidaus politikos gyvenimą jis visą laiką vengė, pasilikdamas „grynu valstybininku". Pradėjęs dirbti 1918 m. užsienio reikalų ministerijoje, jis išbuvo diplomatinėje tarnyboje įvairiais titulais, paskiausiu laiku ir ilgiausiai — kaip įgaliotas Lietuvos ministeris Pranzūzijai ligi Lietuvos atstovybės panaikinimo. Nuo tada prasideda P. Klimo kryžiaus keliai, ir čia štai ryškiausiai pavaizdu, kaip jo asmeninis likimas susisiejo ir sutapo su visos lietuvių tautos likimu. 1942 m. vokiečių okupacinė vyriausybė Prancūzijoje P. Klimą suėmė ir iš pradžių laikė namų arešte, o paskui nutarė nugabenti į Lietuvą ir... gabeno etapu per visos Europos kalėjimus daugiau kaip 9 mėnesius!

Šių kalvarijų paskutinio etapo gyvas liudininkas buvo kitas vokiečių imtinys ir kankinys — Henrikas Blazas. Gabenamas iš Štutthofo koncentracijos stovyklos į Kauną geštapo žinion drauge su kitais kaliniais, H. Blazas 1944 m. kovo mėnesį Isrutės kalėjime pamatė ten pat gabenamą P. Klimą. Savo įspūdžius ir P. Klimo pasipasakojimą jis aprašė straipsnyje „Petro Klimo Odisėjos" 1963 m. Varpe. Manau, čia pritiks pakartoti kai kurios to straipsnio vietos.

Štai vaizdas: „Veidas perlysęs, susiraukšlėjęs. Žilas šepetys dengia smakrą ir skruostus. Viena nosis ir žandikauliai kyšo virš sučiauptų lūpų. Praeidamas pažvelgė į mus savo mėlynomis akimis, ir antakiai pakilo iš nustebimo. Kelis atpažino. Nustebome ir mes. Niekas nesitikėjo tokioje vietoje ir tokiomis aplinkybėmis sutikti Petrą Klimą, Lietuvos diplomatų pažibą, atstovą Prancūzijoje, istoriką, knygų ir rašto mylėtoją, vieną nuoširdžiausių ir maloniausių žmonių, kuris, rodos, musės negalėjo nuskriausti. Tačiau jį patį žiauriai nuskriaudė. Kodėl ir už ką? Tai turėsime progos patirti, kai liksime vieni be sargybinių."

Tolesnėje eigoje P. Klimas pats apie tai taip nusako:

— Jau devyni mėnesiai, kai keliauju iš vieno kalėjimo į kitą. Prieš karą per vieną nepilną parą į Prancūziją nuvažiuodavau, o dabar iš Prancūzijos į Lietuvą net per devynis mėnesius vokiečiai neįstengia nuvežti...

— 1940 metų ankstyvą vasarą vokiečių armijos artinosi prie Paryžiaus, — pasakoja toliau P. Klimas. — Pasitraukiau į Bordaux ir ten laukiau, kas bus toliau. Paryžių vokiečiai užėmė birželio 14 dieną, o sekančią birželio 15 dieną bolševikai okupavo Lietuvą, Latviją, ir Estiją. Visi ryšiai su Lietuva nutrūko. Kol Reaynaud vyriausybė dar tęsė pasipriešinimą vokiečiams, mano diplomatinis statusas buvo pripažįstamas, ir iš Prancūzijos užsienių reikalų ministerijos gavau raštą būti pasiruošus su visa atstovybe keltis į Šiaurės Afriką, kur ir Prancūzijos vyriausybė ketino keltis ir iš ten tęsti karą prieš Vokietiją... Tačiau įvykiai keitėsi greitai. Maršalas Petain pakeitė Reynaud. Nusistatė su Vokietija padaryti paliaubas, paliekant jos okupacijoje Paryžių, visą pramoninę rytų ir šiaurės Prancūziją su visais Šiaurės jūros ir Atlanto krantais. Prancūzijos vyriausybei buvo paliktos pietų ir pietvakarių žemės ūkio sritys, taip vadinamoji Vichy Prancūzija. Patarimas svetimųjų valstybių diplomatams keltis į Afriką buvo atšauktas. Iš Bordaux persikėliau į Vichy. Kito pasirinkimo neturėjau, nes juk buvau skirtas prie Prancūzijos vyriausybės. Kol Prancūzija, nors ir visiškai apkarpyta, egzistavo, turėjau ten būti... Visame krašte jautėsi pralaimėjimo atmosfera ir laimėjusiųjų vokiečių padiktuotieji suvaržymai. Mano diplomatinis statusas pradėjo mažėti. Vakarų sąjungininkų diplomatai išvyko į savo kraštus. Diplomatinis susižinojimas vis sunkėjo. Ypačiai jis pasunkėjo, kai 1941 m. kilo vokiečių rusų karas ir tų pat metų gale Amerikos karas su Japonija ir visomis ašies valstybėmis. Beliko tik tiek, kiek teko susižinoti per dr. Šaulį Šveicarijoje ir St. Lozoraitį Romoje.

— 1942 m. lapkričio mėnesį, — baigia savo pasakojimą P. Klimas, — vokiečiai sulaužė paliaubų sutartį su Prancūzija ir okupavo visą Vichy Prancūziją. Vokiečių karinė administracija ir geštapas pasidarė neriboti viešpačiai. Su manim jie nesikaitė, jokio diplomatinio statuso man nepripažino. Lietuva buvo jiems užkariauta Otsland'o dalis, o aš jų siekimams kažkoks anachronizmas. Susižinojimą su Šveicarija ir net Roma tuojau suvaržė. Uždėjo geštapo priežiūrą. Naminį areštą. Pagaliau nutarė, kad Prancūzijoje man ne vieta ir turiu būti grąžintas į Lietuvą. 1943 m. pavasarį geštapas areštavo ir perdavė karinei policijai deportuoti. Kelionei leido pasiimti tik menką lagaminėlį su baltinių pakaita ir kiek maisto... Po Prancūzijos kalėjimus pavėžino bent mėnesį, kol patekau į Belgiją; iš ten persiritom per Reiną, prasidėjo „ekskursijos" po visą Vokietiją. Kur tik aš nepabuvojau ir kokių kalėjimų nepamačiau! Vakarų Vokietijoje, Bavarijoje, Brandenburge, net Holšteine... Pavėžinę mane po Vokietijos kalėjimus virš dviejų mėnesių, atvežė į Dancigą ir iš čia nukreipė Lenkijos kryptim. Pabuvojau ir Varšuvos, ir Krokuvos, ir Lomžės, ir daugelyje kitų mažesnių miestų kalėjimuose. Visi perpildyti, visur spūstis, utėlės, mušimas, badas... Po Lenkijos mane nuvežė atgal į Vokietiją. Vežiojo po kalėjimus, kuriuose jau kartą buvau buvęs. Vėl stumdė į vakarus, į pietus, į šiaurę, kol pagaliau atsidūriau Rytprūsiuose ir susitikau su jumis Isrutyje. Jūs pirmi lietuviai, kuriuos sutikau po daugiau kaip devynis mėnesius trukusios odisėjos."

Pagaliau visa Isrutyje sutikta kalinių vilkstinė pasiekė Kauno kalėjimą, kur prižiūrėtojas jau lietuviškai iššaukė Petrą Klimą į raštinę, taigi, išskyrė iš kitų kalinių, varomų į dabokle, ir pagaliau grąžino jam laisvę. Tik ta laisve jis neilgai džiaugesi, nes antras, dar žiauresnis okupantas užplūdo Lietuvą ir P. Klimui buvo lemta pakelti dar žiauresnio persekiojimo metai.

Redaguodamas čia cituojamąjį H. Blazo straipsnį 1963 metų Varpui, pridėjau tokį prierašą: „Šio straipsnio autoriui buvo lemta asmeniškai susitikti žiauraus kalėjimo sąlygomis su P. Klimu. Jis tad aprašo P. K-mo, sakytumėm, pirmąją odisėją — per kalėjimus vežamo imtinio kelionę Paryžius - Belgija - Vokietija - Lenkija - Kaunas, trukusią apie metus. Antrąją odisėją: Kaunas - Čeliabinsk - Vorkuta - Kaunas, trukusią „asmens kulto" laikais aštuonetą metų (1946 - 1954), gal kada aprašys kiti liudytojai."

Nors jau buvo žinoma, kad P. Klimo duktė Eglė tada jau buvo lankiusis pas tėvą Kaune ir buvo tikėta, kad jai tėvas bus nemaža nusakęs iš savo antrosios odisėjos, bet taip pat buvo aišku, kad kol P. Klimas gyveno rusų okupaciniame režime Lietuvoje, nėra galima apie tai rašyti, tad nė nesiteirauta. Tačiau gavęs žinią apie P. Klimo mirtį ir norėdamas parašyti šiam Varpo n-riui apie tą didį Lietuvos valstybės vyrą ir ilgametį mano prietelių, kreipiausi į jo dukrą Eglę, kuri šiuo metu yra Santo - Domingo, M-me R. Fourier - Ruelle, žmona Prancūzijos ambasadoriaus Dominikos respublikoj, prašydamas suteikti žinių apie jos tėvelio pastaruosius gyvenimo metus Sibiro tremtyje ir grįžus Kaune. Ponia Eglė buvo maloni atsakyti gana plačiu laišku, kurį čia toliau beveik visą ištisai paduodu: (Bus daugiau)

EDUARDAS CINZAS

Susitikimai Amerikos kontinente

KELETAS ĮSPŪDŽIŲ IŠ AMERIKOS

Žvelgiant į Amerikos lietuvių tautinę-kultūrinę veiklą iš tolo, išryškėja du kontrastai, dvi pagrindinės paveikslo spalvos. Viena susidaro iš lietuviškais reikalais besisielojančių varsų, kita — pilka, baigianti susilieti su rasių ir tautų amerikietiškuoju mišiniu. Pirmieji dešimtmečiais išlaikė lietuvišką dvasią, susibūrę apie parapijas, mokyklas, įvairiausių krypčių spaudą, sunkiai, bet šventųjų atkaklumu leidžiamąsias knygas, iškilmingus minėjimus ir eilinio nugėrimo subuvimus. Antrieji sunyko sotaus pilvo nerūpestingume ir užsidarė anglosaksiškos šeimos idiliniame namelyje. Nedrįstu nusakyti Amerikos lietuvių gyvenimo pagal čikagiškus matavimus, bet manau, jog panašiai būna ir kitur.

Pirmasis mano susitikimas su Čikagos lietuviais prasidėjo sekmadienio pamaldomis. Paskui visą svečiavimosi laiką bendravau tik su „parapijiniais" lietuviais, apie kuriuos ir susidariau čia ryškinamąsias pastabas. Žinojau, kad yra kitokių lietuvių, vadinamų „pažangiaisiais", bet neteko su jais susitikti. Gal kitą kartą, kai nuvyksiu pasiruošęs daugiau išgirsti ir pamatyti. Nors abi grupės dažnokai pasisvaido akmenėliais į šventų švenčiausius pasaulėžiūrinių rūtų darželius, abi dirba tą patį lietuvybės išlaikymo darbą.

Maldyklos vidus išpuoštas smūtkeline Šimonio ornamentika ir paskubomis apskaldyto mončinio akmens kurjozais. Gieda chorelis. Kunigas laiko pamaldas lietuviškai. Pussenimis susikaupęs mąsto apie savuosius reikalus, tarp jų pamaišydamas ir Dievą. Jaunimas ir didokas muitininkų būrys susispietę prie durų. Karšta! (Vėliau, nuo valstybinių įstaigų iki privačių butų, teko kankintis šituo perkaitinimu). Pamokslas irgi lietuviškai. Kunigas jaunas, bet nieko jauno nepasakė. Gvildeno dar katekizmo laikais girdėtąsias gėrio ir blogio problemas, už gerus darbus žadėdamas dangų, o už piktus — pragarą. Pripratusiam prie Europos jaunųjų kunigų kontestacijų, kur jie pirštais bado į socialines nelygybes, celibato tabu, Vatikano senelių sukalkėjimą ir kitus, didžiai nuodėmingus, dalykus, man prailgo.

Po pamaldų dairiausi gatvelėje. Pažįstami grupuojasi pokalbiui, bet didžioji dalis sėda į autovežimius ir išvyksta. Į namus, aiškina ponia mano sesuo. Ir priduria, kad čia ne taip, kaip pas jus, Belgijoje, kur penkios eilės kavinių apie maldyklą ir kur susirenka kunigai, zakristijonai ir parapijiečiai. Pasisveikinęs su dešimtmečiu nematytais pažįstamais žmonėmis ir prižadėjęs juos aplankyti, sėdu į autovežimį, ir vykstame į Balfo susirinkimą. Esmi kviestas, nors nežinau, už kokius nuopelnus.

Balfo susirinkime irgi pussenimis. Kalbėtojai prityrę, nevargina retorikos gražbylystėmis. Miela ir jauku. Pamatau ir išgirstu, kaip veikia šita tiek daug gera padariusi organizacija. Valgome kugelį ir lietuviškas dešras. Vėliau teko daug kur, beveik visuose subuvimuose, valgyti tuos kugelius ir dešras. Kiek daug brangaus laiko sugaištama prie lėkščių! Ar tai kaimietiškas paprotys vaišinti svečius? Ar psichologinis žaidimas, bandant per pilvą prieiti prie dolerio aukos? Ten pirmą kartą pamatau nuostabųjį kunigą, kuris ilgus metus ramsto Huettenfeldo Vasario Šešioliktosios gimnazijos svyravimus, nepriklausomos Lietuvos diplomatinį atstovą, kuris nė vieno karto nenusišypsojo iš už garbės stalo sosto. Balfo auksaburnį Gintnerį, Lietuvos kariuomenės generalinio štabo pulkininką (šitokiu titulu atsižymėjo, rimčiausiu veidu spausdamas susipažinimui paduotą net eiliniu nebuvusio ranką), nuo Telšių mokyklos laikų nebematytą Albiną ir būrį lietuviškos šalpos reikalais besisielojančių žmonių.

Vakare aplankau vaikystės draugės šeimą. Mieloji paplatėjusi, lietuviškai kalba geriau negu aš, duobutės skruostuose ir tos pačios, kažkada nemigo naktis įvariusios, akys. Praturtėję, vaikai išmokyti, dveji namai, du autovežimiai, stipri suma pinigų banke ir tradicinis amerikietiškos šeimos šuniukas. Čia pirmą kartą išgirstu atodūsius apie senąją mieląją Europą. Paklausti, kodėl gi gailisi tos Europos, nieko aiškesnio negalėjo pasakyti. Gaila, ir tiek. Manau, kad pusiau kolektyvinė miestelių ir kaimų dvasia netelpa paskiros šeimos namelio izoliacijoje. Žmonės, kurie dešimtmečiais nebendrauja su vietiniais, tebeskaito laikraščius gimtąja kalba, lankosi tik tautinės grupės parengimuose, prietaringai temato vietinių tik blogąsias puses („lietuviškas vaišingumas, lietuviškas nuoširdumas, lietuviškas sąžiningumas, lietuviškas darbštumas, lietuviškas..."), vos tik peržengę savo namelio slenkstį, pasijus svetimoje aplinkoje. Gal nereiktų pamiršti, kad daugumas į Ameriką atvyko jau susiformavę Europos mokyklose, persiėmę jos socialinius papročius ir atsivežė neretai pamirštamą, pasąmoninę baimę viskam, kas yra svetima. Man atrodo, kad nereiktų verkšlenti dėl jaunimo nutautėjimo: laikas daro savo, ir jo darbo nenuplaus jokios ašaros. Mėgstame cituoti žydus, kad jie šimtmečiais išsilaikė svetimoje aplinkoje, bet užmirštame pridėti, kad jie yra **įsitikinę** esą išrinktoji tauta. Mes neturime net tėvynės atramos, nes nieko negauname iš jos, kaip nesugebame ir jai nieko duoti. Kultūriniais „Draugo" priedais, prievartiniais grūdimais į vargo lituanistines mokyklas nieko neatsieksime. Jeigu pagaliau suprasime, kad reikia skatinti jaunimo viešnages Lietuvoje, užuot bauginusis nesamais biesais, ta lietuvybės išlaikymo problema tikrai sušvelnėtų.

Baigdamas apie atodūsius, prisimenu dvi ponias, vieną Iowos valstijoje, kitą Niujorke. Abi gailėjosi išvykusios iš Belgijos. Ašarų marias, girdi, išverkėme. O dabar? Dabar, žinoma, apsiprato. Ir priprato prie jaukių namukų, sodelių, autovežimių, dvigubų trigubų uždarbių, negu Belgijoje. Kai pasakiau, kad Belgijoje likę pažįstami vyrai serga angliakasių džiova ir jau senokai bando sudurti galus invalido pensija, tai jos nusiramino. Eet Belgijoje buvo žymiai linksmiau gyventi! Taip, galai yra linksmi žmonės, bet jie ir teturi vienerias kelnes. Ne tai, kad girčiau Ameriką, bet juokinga prisiminus, jog per dvidešimt metų Belgijoje, kur vis dar popieriuose yra apie 300 lietuvių, nesutikau nė vieno jaunuolio su aukštuoju mokslu! O Amerikoje, kur pokarinio imigranto vaikas peršluoja tėvo šlavinėtą fabriko kiemą? Taigi, sakau, pabandykime plačiau atsimerkti.

(Bus daugiau)

Socializmas ir liberalizmas

Darosi truputį nejauku, kai pastebi sverdėjančią tą metų metais taip stipriai įsitvirtinusią „Europos Lietuvio" tradiciją antrąjį laikraščio puslapį skirti kultūrinėms temoms aptarti. Pastaruoju metu į tą puslapį braunasi vis daugiau kitokių skaitinių, o todėl buvo itin malonu kovo 17 d. laidoje antrajame puslapyje ir vėl užtikti ilgėlesnę K. Abr. recenziją apie „Varpo" 9 nr.

To leidinio leidėjus skaitytojams pristatydamas, K. Abr. sako, kad varpininkai-liaudininkai yra „socialistai su nemaža doze liberalizmo". Va, dėl šito aptarimo ir kyla šiokių tokių galvosūkių, ypač pasvarsčius, ar liaudininkų dabartiniai vadai patys kartais nesikratytų tos socialistiškos etiketės.

Mūsų bendro pažįstamo K. Abr. tas aptarimas istoriškai beveik visiškai teisingas, bent dviem trečdaliais. Pačiose savo ištakose, atseit, dar pirmojo „Varpo" laikais, būsimieji liaudininkai buvo ne kas kita, kaip liberališki demokratai, nors jau anuomet jiems šiokią tokią, bet nepaneigiamą įtaką darė ir socialdemokratai, vadinas, socialistai. Tas liberališkasis pradas visoje liaudininkų politinio vystymosi istorijoje buvo ryškus ir akivaizdus, tačiau tiesiogiais Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos tėvais vis dėlto buvo valstiečiai ir socialistai liaudininkai. Taigi čia ir vėl iškyla socialistiškasis pradas.

Politinėje rikiuotėje socialistai liaudininkai po pirmojo pasaulinio karo buvo ne kas kita, kaip lietuviškieji eserai (socialistai revoliucionieriai). Formaliai jie susijungė su valstiečiais, tačiau nemaža dalis lietuviškųjų eserų anuomet nuėjo su socialdemokratais (pvz., buvęs Šiaulių burmistras ir dabartinis „Keleivio" redaktorius Jackus Sonda), o kairiausieji pasiliko nepriklausomi, būrėsi apie „Aušrinę", galop telkėsi slaptoje ir nelegalioje savo partijoje su teroristinėmis tendencijomis (pvz., K. Boruta ir kt). Vadinasi, su valstiečiais susijungė nuosaikiausias, ideologiškai mažiausiai socialistiškas eserų sparnas.

Valstiečiai, kaip ir pats jų pasivadinimas sako, buvo ūkininkijos atstovai, ir jie sudarė tą trečiąjį liaudininkų pradą. Agrarininkai bene visuose kraštuose yra tradiciškai konservatyvi partija, ne kitaip tai reiškėsi ir Lietuvoje. Socialistinio prado valstiečiuose iš tikrųjų nebuvo, o ir liberališkoji dozė „grynuosiuose" valstiečiuose buvo labai problematiška, nebent prie liberališkumo priskirtume valstiečių liaudininkų pastangas Lietuvos kaime atsikratyti klebonijų ir aplamai kunigijos įtakos, ką, beje, skatino ne tiek pasaulėžiūriniai, kiek ekonominiai sumetimai.

Žodžiu, Lietuvoje liaudininkai iš esmės buvo valstiečiai, taigi ūkininkijos partija, bene vienintelė partija su plačiu užnugariu (ūkininkuose). Socialistinis pradas jo-

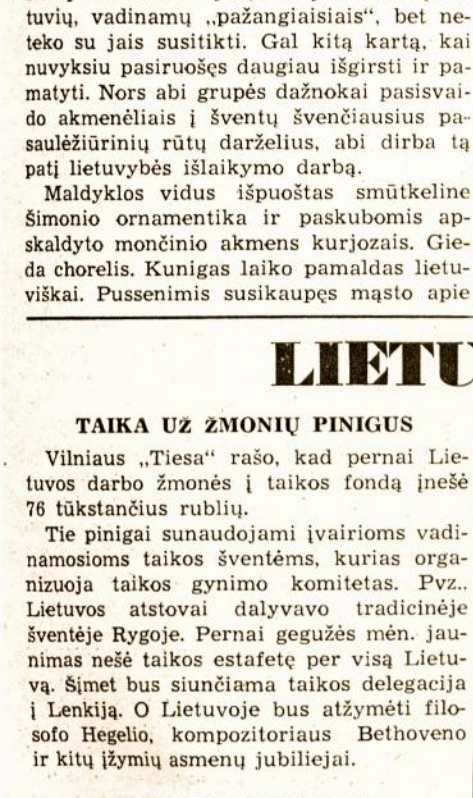

LIETUVOJE

TAIKA UŽ ŽMONIŲ PINIGUS

Vilniaus „Tiesa" rašo, kad pernai Lietuvos darbo žmonės į taikos fondą įnešė 76 tūkstančius rublių.

Tie pinigai sunaudojami įvairioms vadinamosioms taikos šventėms, kurias organizuoja taikos gynimo komitetas. Pvz., Lietuvos atstovai dalyvavo tradicinėje šventėje Rygoje. Pernai gegužės mėn. jaunimas nešė taikos estafetę per visą Lietuvą. Šįmet bus siunčiama taikos delegacija į Lenkiją. O Lietuvoje bus atžymėti filosofo Hegelio, kompozitoriaus Bethoveno ir kitų įžymių asmenų jubiliejai.

DAŽYTOJŲ VARŽYBOS

Vilniuje įvyko Statybos ministerijos *organizacijose* dirbančiųjų dažytojų varžybos.

Komandas sudarė po du dažytojus, kurie turėjo išdažyti po kambarį.

Laimėjo kauniečiai dažytojai J. Dikavičius ir V. Čečenikovas, išdažydami kambarį per 2 val. ir 3 minutes.

NETYČIA ATĖJO PAVASARIS

Lietuvoje šįmet, kaip rašoma, buvo labai daug sniego, atrodė, dar ilgai reikės laukti pavasario, bet kovo pradžioje, oro temperatūrai pasilaikius aukščiau nulio, ir sniegas sparčiai ėmė tirpti.

MUZIEJŲ LANKYTOJAI

Pernai Lietuvos muziejus aplankė 2.648.000 žmonių. Didžiausio dėmesio susilaukė Vilniaus meno lobynas — Dailės muziejus.

APDOVANOJO PIOTRĄ

Kaip vilniškė „Tiesa" rašo, Mongolijos respublika, švęsdama 30 metų kovos sukaktį su „japoniškais grobikais", apdovanojo medaliu ir ordinu Lentvario kilimų fabriko kadrų skyriaus viršininką atsargos majorą Piotrą Ivachnenką.

TRYS SAVICKIO REKORDAI

V. Savickis „Žalgirio" sunkiaatlečių pirmenybėse Vilniuje pasiekė tris naujus Lietuvos rekordus.

BĖGIKŲ LAIMĖJIMAI

Atšilus orui, Valakampiuose įvyko tradicinės kroso (ilgų distancijų) pirmenybės. Startavo beveik visi pajėgiausi bėgikai. Komandomis nugalėjo žalgiriečiai.

Dėmesio centre buvo 8 kilometrų bėgimas vyrams. Atkaklioje sportinėje kovoje su Šimonėliu pirmąją vietą laimėjo A. Baranovas — 23 min. 18.4 sek.

KLASIKAI BIRBYNĖMIS

Kaip „Tiesa" rašo, Paveikslų galerijoje Vilniuje buvo suruoštas „Sutartinės" koncertas.

Įdomu, kad lietuviškais liaudies instrumentais, kanklėmis, birbynėmis ir lumzdeliais buvo atlikta pasaulinė klasikinė muzika.

Spauda rašo, kad tas koncertas labai gerai pavyko. Dvylikos žmonių kolektyvas grojo be dirigento ir yra puikiai susiderinęs. „Sutartinės" kolektyvui vadovauja muzikas Pranas Tamošiūnas.

Ąžuolai Leninui

Miškininkas S. Navickas Lenino 100 metų jubiliejaus proga siūlo lietuviams sodinti ąžuolų giraites.

Jo pasiūlymu buvo pasodinta 100 ąžuolų giraitė Klaipėdos rajone.

Bet ąžuolas lietuviui nuo gilios senovės buvo laisvės simbolis, lėtai jis ir auga. O kam jis užaugs, tai laikas tik parodys.

Girtumas kaltas

Pernai okupuotoje Lietuvoje gatvėse ir keliuose žuvo 57 ir suluošinti 190 pažeidusių eismo taisykles neblaivių pėsčiųjų.

Lietuviai Leipcigo mugėje

Rytų Vokietijoje kovo 1 d. atidaryta tradicinė tarptautinė Leipcigo pavasario mugė.

Leipcigo mugės yra garsios pasaulyje, kaip viena stambiausių tarptautinės prekybos, konkrečiai — ekonominių tarpusavio santykių tarp Rytų ir Vakarų progų.

Šių metų mugėje dalyvauja daugiau kaip 10 tūkstančių eksponentų iš 65 šalių.

Iš reikšmingiausių Sovietų Sąjungos eksponatų bus 50 pačių naujausių markių staklių. Beje, pasirodo, įdomius pavyzdžius pateikė ir Lietuvos staklininkai. Taip pat Lietuvos pramonė mugėje demonstruoja elektroninės technikos mašinas.

Prietaisų ir elektros gaminių skyriuose bus demonstruojami Šilutės hidraulinių pavarų gamyklos siurbliai ir Kauno „Elektros" gamyklos elektriniai varikliai.

Aukštos kokybės ženklas

„Vilijos" trikotažo fabrikas susilaukė aukšto kokybės ženklo už grynavilnės drabužėlių komplektą mokyklinio amžiaus mergaitėms.

Komplektą sudaro sarafinas ir megztinėlis ir yra įvairių spalvų su originaliom juostom.

ŽYDIŠKAS NESUSIPRATIMAS

JAV vasario mėn. New Yorke viešėjo vienuolika sovietinių laikraščių redaktorių, tarp kurių buvo ir Lietuvos žydas vilniškės „Tiesos" vyr. red. Genrikas Zimanas.

Jiems priėmimą surengė sovietų ambasadorius Jungtinėse Tautose J. Malikas. Į vaišių dalyvių gretas įsijungė ir didelis Amerikos lietuvių komunistų skaičius.

San Francisko spaudos klube surengtąsias vaišes sudrumstė žydų suruoštos demonstracijos.

Demonstrantai atsišaukimais, plakatais reikalavo laisvės ir išleisti žydus iš Sov. Sąjungos į Izraelį.

Demonstrantai, rodydami savo išradingumą, grandine ir didele spyna užrakino klubo duris.

Užrakintuosius svečius išgelbėjo klubo sekretorius S. Brown, kuris kūju nudaužė spyną ir pašalino grandinę.

KARALIENEI PO KOJŲ

Kai Britanijos karalienė Elizabeta su savo vyru Edinburgo kunigaikščiu išsikėlė N. Zelandijoje prie Taurangos uosto, poros tūkstančių jos sutikti atėjusių žmonių akivaizdoje prasiveržė į priekį Marytė Vencevič-Clark, lietuviškos kilmės moteris, ir puolė jai po kojų.

Moteris beviltiškai tikisi, kad jai kas nors padės susirasti sūnų, kuris gyvenąs Rusijoje.

Prieš 27 metus moteris buvo išgabenta į koncentracijos stovyklą. Jos sūnus tuomet buvo ketverių metų amžiaus.

ŠUNIES METAI

Kiniečiai vasario 6 d. minėjo Naujuosius metus. Pagal jų kalendorių šie metai yra 4668. Jie praminti šunies metais.

Lietuva Sov. Sąjungos televizijoje

Centrinė Sov. Sąjungos televizija supažindino savo žiūrovus su Lietuvos gyvenimu.

Svarbiausia — buvo parodytas Vilnius ir tos jo vietos, kurios susijusios su Leninu ir komunistų kovomis už Tarybų valdžią.

Taip pat buvo apžvelgta ekonominis gyvenimas, bendradarbiavimas su kitomis respublikomis, literatūra ir menas, kolchozininkų pasiekimai, kuriuos aiškino kolchozų pirmininkai, ir parodyta Medicinos instituto kardialoginiame centre prof. J. Briedikio vykdytoji komplikuota širdies operacija.

Kalbėjo ir komunistų partijos pirmasis sekretorius A. Sniečkus.

Vandentiekio stotys

Bėgdami hitlerininkai buvo susprogdinę Eigulių vandentiekio stotį, pastatytą 1930 m. Po karo ta stotis buvo atstatyta.

Vėliau buvo pastatytos Kleboniškio, Vičiūnų, Petrašiūnų ir kitos stotys.

Šįmet, kaip rašo vilniškė „Tiesa", bus pradėta statyti pramoninis Vilijampolės vandentiekis. Dar numatyta pastatyti Žaliakalnio ir Petrašiūnų stotis, kurios ims vandenį iš Kauno marių.

Skaitytojų laiškai

DĖL MŪSŲ TRAGEDIJOS

Diskutuoti praeities didžiąsias klaidas ir pasimokyti iš jų yra naudinga ir nėra pilstymas iš tuščio į tuščią.

Istorija rodo, kad maža tauta tarp dviejų didžiųjų gali puikiai išlaikyti savo gyvybę, jei jos vadovybė yra gudri ir turi drąsos ginti savo laisvę, vis tiek, kokio dydžio priešas yra.

Jugoslavijos Tito išgujo rusus iš savo krašto tik gudrumu, drąsa ir kad rusai pabijojo, jog Titui gali padėti amerikiečiai.

Vokietija jau nuo lenkų ultimatumo buvo suinteresuota, kad Lietuva niekam neatitektų, ypač ne Rusijai. Rusija visada bijojo karo su Vokietija. Nors jos pasirašė nepuolimo sutartį, bet viena kita nepasitikėjo. Rusija nebuvo tikra, kad Vokietija nėra slaptai ką pažadėjusi Lietuvai. Mūsų vyriausybės griežtas žodis „ne" į rusų ultimatumą būtų viską pakeitęs mūsų naudai.

Valstybės, nors ir mažiausios, laisvė ir nepriklausomybė yra jos gyvybė. Ji tą laisvę turi ginti savo krauju. Galima atiduoti teritorijos dalį (mūsų atveju Klaipėdos kraštą naciams) tam, kad išliktume nepriklausomi, bet jei kas kėsinasi į laisvę, jokių svarstymų negali būti. Gamta taip sutverta, kad ir mažas kirminėlis kanda didelį žmogų ar gyvulį, jei tas kėsinasi į jo gyvybę.

Kai nesigynėme, tai kaulais nubarstėme Sibirą, savo tėvynę ir visą vakarų pasaulį.

Mūsų savanoriai kovėsi basi, beginkliai, išalkę, prieš daug didesnį priešą. Jie nekėlė klausimo, ar gintis, ar ne. Po 22 metų laisvės, kai reikėjo vėl gintis, mūsų vadovaujanti inteligentija persiėmė isteriška baime, pakriko visa vadovybė, tauta liko be vadų, ir mes nuriedėjome į bedugnę.

Kai Vokietija sužlugdė Lenkiją, tuojau mes turėjome pasiimti savo tą Lietuvos dalį su Vilniumi, Gardinu, Ašmena, Lyda, o ne laukti, kol Sov. Sąjunga duos mums kokį trupinį ir už tai reikš pretenzijas į mus. Kad lenkai būtų užpykę ant mūsų, tai vargu tikėtina. Visi nuosaikūs lenkai norėjo, kad mes kuo daugiau jų žemių ir žmonių paimtume, nes mes buvome likę vieninteliai daugiausia humaniški jų kaimynai. Žuvus Čekoslovakijai, per Lietuvą jie tikėjosi susisiekti su Vakarų valstybėmis. Vilniuje mes radome juk daugybę subėgusių lenkų.

Mūsų savanoriai atsiėmė Klaipėdos kraštą iš Vokietijos, nežiūrėdami, ar vokiečiams patiks, ar ne. Būdami humanistai, Klaipėdos vokiečių neskriaudėme (Neumano-Sasso byloje juos tik pagąsdinome), tad net Hitleris tai įvertino ir davė 99 metams Klaipėdos uoste koncesiją be atlyginimo. Jei mes būtume paslėmę minėtąjį trečdalį Lietuvos, ten taip pat humaniškai tvarkę, tai nei lenkai, nei Vakarų pasaulis būtų prieš mus nekilęs.

Mums nereikėjo lakstyti po Suvalkiją, bet ginti tėvynę į rytus nuo Zarasų, Švenčionių ir Lydos. Jei būtume ir nelaimėje, vis tiek mūsų padėtis šių dienų pasaulyje būtų daug geresnė ir garbingesnė.

Arvydas Skuodas

KALENDORIAUS VYTIS

Gerb. Redaktoriau,

Atrodo, skaitytojams patinka „Nidos" kalendoriaus vidus. Ginčai eina dėl to vytinio arklio. Vienas sako: neimsiu daugiau kalendoriaus, jeigu bus tas senas arklys. Kitas sako: man ir senas arklys geras, kad tik lietuviškas; jei jo nebus — neimsiu kalendoriaus...

Ką daryti „Nidos" kalendoriui?

Siūlau tiems, kuriems senas arklys patinka, ir toliau imti kalendorių, o tiems, kuriems jis nepatinka, užsilipdyti ant seno arklio, kas patinka, pagal savo skonį...

Aš mačiau pas viengungį ant kalendoriaus arklio užlipdytą gražią be bikinio moteriškaitę...

Argi ne vis tiek, kaip apsirengęs „Nidos" kalendorius, jeigu jo vidus gražus?

Kam reikalingi suaugusiems vyrams tokie nerimti ginčai?

Birutė Jonkaitė

SIUNTINIAI SAVIEMS

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. BENDROVĖ
2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

ligi šiol yra atlikusi ir atlieka daug lietuviškų darbų. O prieš kurį laiką ji yra dar suorganizavusi

SIUNTINIŲ SKYRIŲ,

kuris pasitarnauja lietuviams, kai reikia geromis dovanomis pradžiuginti savuosius Lietuvoje.

Pasitarnaudamas šis skyrius laikosi tokio pagrindinio dėsnio: turi būti ko griežčiausiai prisilaikoma užsakytojo pageidavimų, kad būtų patenkintas užsakytojas ir džiaugtųsi gavėjas. Taigi per Bendrovės siuntinių skyrių užsakant gaunama grynai ta prekė, kurios nori užsakytojas. Kadangi Bendrovė yra atsisakiusi minties sudarinėti kokius nors papigintus standartinius siuntinius, tai užsakytojas gauna tik tokią prekę, kokios jis nori ir prašo. Niekas jam neperšama ir nesiūloma.

Medžiagos pasirenkamos pagal pavyzdžius.

Tasai Lietuvių Namų Akc. Bendrovės

SIUNTINIŲ SKYRIUS

yra jau įsigijęs tautiečių pasitikėjimą. Kas per jį siuntė, tai žino, kad viskas bus tiksliai, gerai ir greit sutvarkyta. O kas dar nepasinaudojo, tai kviečiamas išbandyti, nes juk kiekvienam labai ir patogu atsilyginant už „Europos Lietuvį" ar Nidos Knygų Klubo leidinius ar prašant kokių nors informacijų kartu sutvarkyti ir siuntinio reikalą, rašant vis tuo pačiu adresu:
2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

Europos lietuvių kronika

AUKOS A. A. B. K. BALUČIO PAMINKLO FONDUI

J. Tamulaitis, gyvenąs Turnford, Herts., Fondui paaukojo £3. 0.0.

Lietuvos Pasiuntinybė Londone

LONDONAS

J. ALKIS — DBLS PIRMININKAS

DBLS Valdyba pasiskirstė pareigomis šitaip: pirm. J. Alkis, vicepirm. J. Vilčinskas ir P. Mašalaitis, sekretorius A. Pranskūnas, ižd. Z. Juras, V-bos nariai — S. Nenortas ir V. Zdanavičius.

PIETŪS VYSKUPUI DR. A. DEKSNIUI PAGERBTI

Balandžio 12 d., sekmadienį, 2 val. p.p., Sporto ir Socialinio klubo salėje Parapijos Komitetas, susitaręs su Londono Moterų Šv. Onos Draugijos Valdyba, rengia vysk. dr. A. Deksniui pagerbti pietus.

Po pietų Londono jaunimas, padedamas vyresniųjų, vykdys meninę programą.

PAMALDOS VAKARŲ LONDONE

Numatytosios pamaldos bus ne balandžio 19 d., bet balandžio 26 d. Pamaldų vietos adresas: 1 Courtfield Gardens, W. 13.

LAIŠKAS K. KURSONUI

Lietuvių Namuose Londone (1 Ladbroke Gardens, London, W. 11) gautas K. Kursonui laiškas iš Lietuvos.

ŠV. ONOS DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS

Kovo 22 d. įvyko metinis Londono Moterų šv. Onos draugijos susirinkimas.

Jame išrinkta nauja valdyba: pirm. M. Damidavičienė, vicep. M. Parulienė, kasin. A. Čepaitienė, sekretorės A. Černienė ir K. Urbonienė.

MARGUČIŲ BALIUS BUVO ŠAUNUS

Londono Lietuvių Moterų Šv. Onos draugijos balandžio 4 d. suruoštasis margučių balius buvo šaunus — jame visiems užteko linksmybės.

Margučių konkurso pirmąją premiją laimėjo už savo gražuolį V. Puidokienė, antrąją — Neibertienė. Konkursui buvo pristatyta 10 margučių. Konkurso komisiją sudarė P. Senkuvienė, kun. J. Sakevičius ir P. Mašalaitis.

Draugijos valdyba dėkoja Paruliams už dovaną loterijai ir visiems talkininkams, kurie prisidėjo, kad balius pasisektų ir linksma būtų.

TARPTAUTINIS TAUTINIŲ ŠOKIŲ IR LIAUDIES DAINŲ VAKARAS

Balandžio 16 d., ketvirtadienį, 7.30 val. vakare, Commonwealth Institute teatre (Kensington High Street, London, W. 8) bus tarptautinis tautinių šokių ir liaudies dainų vakaras, kurio metu šoks lenkų Tatry šokių grupė, lietuvių Londono jaunimo grupė „Grandis" ir Londono jaunųjų lietuvių šokių grupė, o liaudies dainas dainuos Ann Chamberlain, Sylvia Meek ir Eileen Vasey.

Bilietai po 12.6 šil., 10 šil., 7.6 šil. ir 5 šil.

LITERATŪROS IR MENO VAKARAS

Ketvirtosios Kazimiero Barėno knygos — Tūboto gaidžio metų — pasirodymas išjudino Londono meno mėgėjus. Lietuvių kultūros klubas rengia vakarą, kuriame bus aptariama Kazimiero Barėno kūryba, skaitomi jo veikalai. Muzikinėje dalyje — M. K. Čiurlionio preliudai.

Vakaras įvyks šeštadienį, gegužės 2 d., Leighton House, 12 Holland Park Road, W. 14 (arti Kensington High Street ir Addison Rd.). Artimiausia požeminė stotis — High Street Kensington. Autobusų linijos: 9, 27, 28, 49, 72.

Įėjimas laisvas.

Lietuvių literatūros ir muzikos mėgėjai kviečiami nepraleisti šios progos.

LEICESTERIS

PABALTIEČIŲ KONCERTAS

Balandžio 11 d. rengiamas lietuvių, latvių ir estų bendras koncertas, kuris įvyks lenkų parapijos salėj (Polish Parish Centre) Dale St., off Melbourne Road, Leicester.

Lietuvių programą išpildo Nottingham tautinių šokių grupė, vadovaujama El. Damaševičiūtės ir akomponuojant P. Viržintui.

Koncerto pradžia 6.30 val. Prašome visus dalyvauti, vietinius ir iš toli. Po koncerto bus šokiai ligi 12 val. nakties ir baras.

DBLS Leicesterio Skyr. Valdyba

BIRMINGHAMAS

LAUKIAME VYSKUPO

Vysk. dr. A. L. Deksnys mūsų koloniją lankys, atlaikys pamaldas ir teiks Sutvirtinimą balandžio 25 d.

Smulkiau vėliau. Priėmimo ir kitais skubiais reikalais kreiptis į liet. parapinės tarybos pirmininką S. Čereškevičių, 91 Jakeman Road, Cannon Hill, Birmingham 12

MANCHESTERIS

VYSKUPAS MANCHESTERYJE

Balandžio 26 d., sekmadienį, 11 val., Notre Dame vienuolyno bažnytėlėje (Bignor St., Cheetham, Manchester 8) Vakarų Europos lietuvių vyskupas Antanas L. Deksnys laikys šv. Mišias ir suteiks Sutvirtinimo Sakramentą.

Po pamaldų seselių vienuolyno salėje bus bendri pietūs kartu su J. E. Vyskupu. Kas nori dalyvauti tuose pietuose, prašom užsirašyti pas kun. V. Kamaitį St. Chad's, Cheetham Hill Rd., Manchester 8, arba pas A. Jalovecką 15 Atherstone Ave., Crumpsall, Manchester 8.

Tą patį sekmadienį po pietų J. E. Vyskupas lankysis Lietuvių klube.

Manchesterio ir apylinkių lietuviai prašomi kuo gausiau dalyvauti bendrose vaišėse ir sutinkant Vyskupą klube. Lauksime visų.

Koordinacinis Komitetas

Manchesteriškių biuletenis

Manchesteriškiai išleido Velykoms savo „Šiaurės Anglijos Lietuvių Biuletenio" Nr. 9 su šventiniais sveikinimais ir kun. A. Putcės vedamuoju.

Šiame numeryje duodama platoka Manchesterio ir apylinkių lietuvių veiklos ir gyvenimo kronika, A. Podvoiskis tęsia savo žodynėlį, ir išspausdinta pora platesnės reikšmės straipsnių. Viename jų, pavadintame „Biuletenio reikalu", A. P. pateikia Manchesteryje po karo leistųjų lietuviškų laikraštėlių trumpą istoriją, nurodo, kaip susiorganizavo dabartinis „Biuletenis", pateisina tokių biuletenių leidimą, be kita ko, ir reikalu duoti medžiagos istorijai.

D. Dainutis straipsnyje „Mūsų gyvenimo problemos" iškelia tarpusavio sugyvenimui kenkiančias ydas.

Pasirodo, iš DBLS suvažiavimo grįžęs A. Jaloveckas suspėjo „Biuleteniui" tuoj parašyti apie tai, kas kalbėta ir svarstyta.

MIRĖ JUOZAS ORENTAS

Kovo 21 d. ligoninėje mirė vyresniosios kartos lietuvis Juozas Orentas, sulaukęs 81 metų amžiaus. Velionis buvo gimęs Šakių apskrity, Sintautų valsčiuje.

Vengdamas rusų karinės prievolės, 1908 m. atvyko į Angliją. Iš pradžių dirbo anglies kasykloje, vėliau perėjo į stalių dirbtuves ir jose išdirbo iki pensijos. Pirmojo pasaulinio karo metu buvo anglų armijos kareivis Prancūzijoje.

Anų laiku lietuviams įsigijus Manchesteryje socialinį klubą, kurį laiką buvo valdyboje, o nariu iki mirties.

Palaidotas Mostono R. katalikų kapinėse, savo žmonos kape, kuri ten palaidota 1929 m.

Liko nuliūdę keturi sūnūs, anūkai ir kiti giminės.

Ilsėkis, taurus lietuvi, svetingoje Anglijos žemėje, kurioje tu gana ilgai užtrukai.

Ant. Pačkauskas

WOLVERHAMPTONAS

ATVAŽIUOJA LIETUVIS VYSKUPAS

Vysk. dr. Antanas L. Deksnys čia lietuvius lankys balandžio 19 d. Visi lietuviai ir jų draugai iš visur kviečiami dalyvauti. Pamaldos, Sutvirtinimas bus St. Thomas of Canterbury bažnyčioje, Grange Road, Tettenhall, Wolverhampton, 13 valandą. Visi Ganytoją sutinkame prieš bažnyčią 12.45 val. Svečias kunigas išpažinčių čia klausys nuo 12 val.

Kas norėtų dalyvauti priėmime po pamaldų, tepraneša skubiai G. Kaminskienei, 1 Massbrook Road, Fallings Park, Wolverhampton, arba J. Narbutienei, 177 Regis Road, Tettenhall, Wolverhampton.

Pirmą kartą čia besilankant lietuviui vyskupui, visiems yra didelė iškilmė.

Kun. S. Matulis, MIC

NOTTINGHAMAS

SKYRIAUS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Balandžio 18 d., šeštadienį, 6 val. popiet, Ukrainiečių klubo patalpose (30 Bentinck Rd.) šaukiamas visuotinis metinis narių susirinkimas.

Bus pranešimas iš DPLS metinio suvažiavimo. Susirinkime dalyvaus DBLS Tarybos pirm. V. Ignaitis.

Bus renkama nauja valdyba ir svarstomi įvairūs reikalai.

Visus narius ir apylinkės lietuvius maloniai kviečiame gausiai dalyvauti.

Skyr. Valdyba

SUTIKIME VYSK. A. L. DEKSNĮ

Vakarų Europos lietuvių vysk. A. L. Deksnys aplankys Nottinghamo lietuvius gegužės 2 d., šeštadienį.

3 val. p. p. St. Patrick's bažn. (London Rd.) Šv. Mišios ir Sutvirtinimo Sakramento teikimas. Norintieji galės atlikti išpažintį.

Tuoj po pamaldų Vyskupo priėmimas St. Patrick'o klube.

Pamaldų ir vaišių kviečiami visi miesto ir apylinkių lietuviai. Dėl vaišių iš anksto užsirašyti pas bažnytinio komiteto atstovus (balandžio 12 d. po pamaldų St. Patrick'o bažn.) bei pirm. K. Bivainį (20 Neville Str.).

Kun. J. Kuzmickis

ROCHDALE

Paulius Navickas į universitetą

Rochdalėje gyvenančių Česlovo ir Elenos Navickų sūnus Paulius pradėjo studijuoti Birminghamo universitete.

Šalpos ratelis

DBLS Rochdalės skyriaus pirmininko Domo Banaičio pastangomis sudarytas šalpos ratelis Nijolei Kutkutei šelpti.

Šalpos tikslas — sudaryti sąlygas, kad Nijolė galėtų mokytis ir dirbti kultūrinį lietuvišką darbą.

COVENTRY

LIETUVIO VYSKUPO APSILANKYMAS

Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. Antanas L. Deksnys atvyksta į Coventrį lankyti tautiečių balandžio 18 d. Visus kviečiame Ganytoją pasitikti prie St. Elizabeth bažnyčios, Elizabeth Road, 12 val. 45 min. Išpažinčių kun. dr. J. Sakevičius, MIC, klausys nuo 12 val. klausykloje su užrašu „Visitor". Visi pasinaudokime.

Vyskupas teiks ir Sutvirtinimą ir pirmąją Komuniją.

Į pamaldas ir priėmimą kviečiame visus tautiečius ir jų bičiulius iš visur.

Kas dalyvaus po pamaldų priėmime-pietuose, tegu tuojau praneša P. Poviliūnui, 58 Wyley Rd., Radford, Coventry, arba J. Dimšai, 16 Thamley Rd., Coventry.

Lietuvis vyskupas čia lankosi pirmą kartą. Taigi iškilmė juo reikšmingesnė.

Kun. S. Matulis, MIC

BRADFORDAS

VYSK. A. L. DEKSNIO SUTIKIMAS

Vysk. A. L. Deksnys lankys Bradfordo ir apylinkių lietuvius gegužės 3 d., sekmadienį.

12.30 val. St. Ann's bažn. (Edward St.) Ganytojas atnašaus Šv. Mišias ir suteiks Sutvirtinimo Sakramentą. Norinčius priimti šį Sakramentą, prašau iš anksto užsiregistruoti.

Po iškilmių bažnyčioje Ganytojo sutikimas Vyties klube prie vaišių stalo.

Kadangi Ganytojas neturės laiko aplankyti apylinkės lietuvių kolonijų, kviečiu Bradforde gausiai dalyvauti visus.

Norintieji vaišėse dalyvauti, kviečiami iš anksto užsirašyti pas bažn. komiteto narius (paskutinis terminas balandžio 19 d. po pamaldų St. Ann's bažn.) arba Vyties klube.

Kun. J. Kuzmickis

DERBY

A. A. .K. VAITKEVIČIAUS 10 METŲ MIRTIES MINĖJIMAS

Balandžio 25 d. sukanka dešimt metų, kai staigi mirtis išplėšė iš mūsų tarpo DBLS Derbio skyriaus steigėją, ilgametį jo pirmininką, LSS vyr. skautininką ir rajono vadą, „Budėkime" redaktorių ir visuomenininką.

Balandžio 19 d., sekmadienį, įvyks jo minėjimas. 11 val. bus pamaldos Seselių koplyčioje, Bridge Gate. Mišias atnašaus kun. V. Kamaitis iš Manchesterio.

Tuojau po pamaldų autobusu vyksime aplankyti jo kapo. Iš kapinių renkamės „Grand Stand" viešbutin akademijai, kurioje, be kita ko, numatoma K. Barėno paskaita apie K. Vaitkevičių.

Derbio ir apylinkės lietuviška visuomenė nuoširdžiai kviečiama gausiai atsilankyti į šį minėjimą.

Rengėjai

NORTHAMPTONAS

NAUJAS LIETUVIŠKAS KAPAS

Ir taip jau sunykusią mūsų koloniją palietė negailestingoji mirtis. Kovo 25 d., Didžiosios Savaitės trečiadienį, staiga ir netikėtai mirė tauri lietuvė a. a. Anastazija Linkevičienė-Kisielytė, vos tik sulaukusi 58 metų amžiaus. Velionė ruošėsi Velykų šventėms ir buvo geroje nuotaikoje, bet 10.30 val. ryto, džiaudama sodelyje skalbinius, pasijuto blogai, o po pusvalandžio neteko sąmonės. Skubiai buvo iššaukta greitoji pagalba, ir susirgusioji išvežta į ligoninę, kurioje neatgavusi sąmonės ir mirė tos pačios dienos vakare (10 val.). Liko liūdintis vyras Antanas, o Lietuvoje senutė motina, jaunesnioji sesuo ir kiti giminės.

A. a. Anastazija, kurią visi vadino Nastute, yra kilusi iš Knitiškių km., Žemaitkiemio valsč., Ukmergės apskrities. Gyveno Vidiškyje, o po karo Vilniuje, iš kur po ilgų jos vyro ir jos pačios pastangų 1959. XI. 30 atvyko į Angliją pas savo vyrą ir gražiai įsikūrė Northamptone. A. a. Nastutė 16 metų gyveno pokarinėje Lietuvoje ir buvo gyva liudininkė mūsų tautos vargo, kančių ir nepriteklių.

Velionė pasižymėjo dideliu nuoširdumu, vaišingumu, draugiškumu ir, kaip ir jos vyras Antanas, visada ir visur rėmė lietuvišką veikimą. Buvo labai religinga ir dažnai globodavo lietuviškoms pamaldoms besilankančius dvasiškius.

Būdama nuoširdi ir maloni, buvo mėgiama ne tik lietuvių, bet ir daugelio kitataučių. Todėl nenuostabu, kad, nors ir esant darbo dienai, jos palydėti į amžinojo poilsio vietą susirinko ne tik dauguma šios kolonijos ir keletas Coventrio lietuvių, bet ir didelis būrys kitataučių. Pamaldose, kurias laikė kun. S. Matulis, MIC, dalyvavo daugiau kaip 150 žmonių, ir ilga mašinų virtinė palydėjo į kapines.

Palaidota iš Katedros balandžio 1 d. Kingsthorpe R. kat. kapinėse. Prie duobės trumpą atsisveikinimo žodį tarė Leonardas Utka. Kapas paskendo vainikuos ir gėlių puokštėse, kurių buvo kelios dešimtys. Laidotuvių metu krito didelės snaigės ir, kaip tos plazdančios gimtųjų laukų plaštakės, žaidė ant margaspalvių vainikų žiedų, lyg kad primindamos tą kraštą, į kurį a. a. velionė troško ir dar tikėjosi sugrįžti.

Miela Nastute, ilsėkis Viešpaties ramybėje, ir teneslegia Tau lietuviškos krūtinės Tave ant amžių priglaudusi ši svetimoji žemė!

Laimutis Švalkus

VYSK. DEKSNYS VOKIETIJOJE

(tęsinys iš praeito numerio)

II.

Tėv. Alfonso Bernatonio parapija turi per daug filialių, kad jas visas būtų galima aplankyti vienu užsimojimu. Šį kartą pasitenkinta trijomis, Rastattą paliekant ateičiai.

Darmstadte, 2040 LS kuopoje, vysk. Deksnys buvo kovo 12 d. Pasitiko einąs kuopos vado pareigas kpt. Eduardas Kasperavičius. Tėv. Žalalis kalbėjo apie atgailą ir klausė išpažinčių. Šv. mišiose dalyvavo visi kuopos nariai lietuviai katalikai. Pasveikino kapelionas Alfonsas Bernatonis, vyskupas ragino būti gerais lietuviais ir tikinčiais žmonėmis.

Hanau (kovo 14 d. vakare) kartu su vyskupu atnašavo šv. mišias kunigai Viktoras Kaleckis ir Klemensas Žalalis, giedojo Vasario 16 gimnazijos mergaičių ansamblis. Tėv. Bernatonis papasakojo vietos lietuvių istoriją, kur stovyklų laikais vykęs labai judrus tiek tautinis, tiek religinis lietuvių gyvenimas. Dabar belikusi mažutė saujelė, daugiausia atvykusieji iš Lietuvos pastarojo dešimtmečio eigoje. Vyskupas savo pamoksle pareiškė, apie Hanau daug girdėjęs dar klebonaudamas JAV-bėse ir net savo parapijoje turėjęs hanaviškių.

Po pamaldų vyko jaukus priėmimas parapijos salėje. Nepasitenkinta vien puikiomis vaišėmis, kurias susinešė žmonės iš savo namų, bet atlikta ir graži meninė programa. Kapelionas buvo pasikvietęs Vasario 16 gimnazijos mokytoją Elizą Tamošaitienę su jos dainininkėmis, šokėjomis ir deklamatoriais. Jautriosios partizanų dainos ir guvieji mergaičių šokiai buvo hanaviškių dėkingai priimti. Rodė savo meną taip pat vietos mažuomenė, dainuodama net iki ašarų (pačių dainininkų!). Vyskupą pasveikino Hanau LB apylinkės pirmininkas Albertas Kėmeraitis, supažindindamas su veikla ir jos sąlygomis. Tokio mielo subuvimo dabartiniai hanaviškiai dar nebuvo turėję.

Mainze buvo paskutinė vysk. Deksnio stacija šioje kelionėje. Ir čia tėv. Žalalis jau iš ankstaus ryto sėdėjo klausykloje: šv. mišias kartu su vyskupu atnašavo kunigai Liubinas ir Šileika. Kapelionas Bernatonis supažindino ganytoją su dvasine Mainzo lietuvių būsena. Giedojo Vasario 16 gimnazijos moksleivės. Joms skyrė vysk. Deksnys ir pirmąją savo pamokslo dalį, išgirdamas ne tik jų žavų giedojimą, bet ir aukos dvasią, kurią parodė keliaudamos iš vietos į vietą kartu su savo vyskupu. Pamokslo dalyje, skirtoje mainziečiams, ganytojas kreipė dėmesį į tikėjimo svarbą net lietuvybės išlaikyme.

Bendri pietūs buvo Neubrunnenhof svetainėje. Prieš valgius Mainzo LB apylinkės valdybos pirmininkas dipl. ekon. Juozas Matulaitis ganytojui nupasakojo vietos lietuvių istoriją, ją sujungdamas su istorija 4204 LS sargybų kuopos, veikusios Bad Kreuznache ir Uhlerborne 1953-1964, kurios paskutiniu vadu jam teko būti. Apylinkės lietuvių vardu Matulaitis įteikė vyskupui dovaną — Guttenbergo spaudinio fotokopiją. Vasario 16 gimnazistės partizanų dainomis sujaudino dalyvius iki ašarų, o šokiais ir deklamacijomis vėl juos nuramino. Deklamatorių tarpe buvo ir vienas vyrukas, o šiaipjau viską išpildė merginos, vadovaujant mokyt. Elizai Tamošaitienei, okordeonu grojant kun. Stasiui Šileikai. Programą pranešinėjo Kristina Sutkaitytė. Rengėjai vadovę ir ansamblį apdovanojo gėlėmis ir kitokiomis gėrybėmis.

Ryšium su visa tuo reikia suminėti taip pat vysk. Deksnio vizitą Vasario 16 gimnazijoje kovo 13 d., užbaigiant rekolekcijas. Joms vadovavo salezietis kun. Gavėnas iš Romos. Vysk. Deksnys laikė užbaigos šv. mišias ir pasakė pamokslą. Tuo būdu į vizitų eilę buvo įjungta taip pat kun. Šileikos parapija — Romuva.

ELA

PRESTONAS

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Pagaliau sujudo ir mažasis Prestono skyrius, suruošdamas Vasario 16 minėjimą.

Minėjimas įvyko vasario 21 d. ukrainiečių klube. Susirinko daugiau kaip 30 žmonių. Susirinkusiųjų tarpe buvo ir svečių. Rochdalės skyr. pirm. D. Banaitis sveikino prestoniečius su Nepriklausomybės Švente ir linkėjo nepalūžti kovoje dėl Lietuvos laisvės. Iš Manchesterio buvo V. Kupstys su ponia, iš Oldhamo J. O. Ivanauskai, iš Prestono broliai latviai.

Minėjimą atidarė skyriaus pirm. St. Macuras, pasiūlydamas atsistojimu pagerbti kritusius už Lietuvos laisvę. J. Vaškelis skaitė paskaitą iš mūsų tautos istorijos. Sveikino Prestono latvių Daugavas Vanagų pirmininkas D. Kišment.

Antrojoj programos dalyje Danutė Macuraitė pašoko keletą šokių, palydint daina. Deklamavo M. Ramonas, St. Macuras ir Romanas Macuras.

Po programos buvo kavutė su užkandžiais ir loterija. Kurie norėjo ko nors stipresnio, tai suko į ukrainiečių barą. Vakaras buvo praleistas linksmai prie plokštelių lietuviškos muzikos.

Padėka visiems prisidėjusiems prie programėlės, o labiausiai B. Dajorienei, Z. Survilienei ir A. Macurienei už skanius pyragaičius ir užkandą.

Dalyvis **Stasys**

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

LEICESTERYJE — balandžio 12 d., 12 val., Sacred Heart, 72 Mere Rd.
NOTTINGHAM — balandžio 12 d., 12.30 v. St. Patrick's bažn.
BRADFORD — balandžio 19 d., 12.30 v.
NOTTINGHAMAS — balandžio 19 d., 11.15 val., Židinyje.
DERBYS — balandžio 19 d., 11 val., Bridge Gate. Suvažiuoja skautai, minėdami 10 metų nuo a. a. K. Vaitkevičiaus mirties. Išpažinčių klauso ir pamaldas laiko kun. V. Kamaitis.
COVENTRYS — balandžio 18 d., šeštadienį, 13 val., St. Elizabeth's, vysk. A. Deksnio laikomos pamaldos.
WOLVERHAMPTONAS — balandžio 19 d., 13 val., St. Thomas of Canterbury, Tettenhall, vysk. A. Deksnio laikomos pamaldos.
Ketteringe — balandžio 12 d., 12 val.

VOKIETIJA

MIRUSIEJI

Joana **Spudikienė**, VLB Bad Zwischenahno apylinkės narė, mirė sausio 2 d. Buvo gimusi 1891 m. balandžio 9 Vilkavišky.

Petras **Žvingila** mirė sausio 14 d. Aschaffenburgo ligoninėje. Liko našlė vokietė, 3 dukterys ir sūnus. Buvo gimęs 1900 m. birželio mėn. Vokietijon atvyko 1944 m. Tarnavo darbo kuopose.

Kazys **Pajėda**, VLB Darmsadto apylinkės ir 2040 LS kuopos narys, staigiai mirė vasario 7 d. Buvo gimęs 1908 m. kovo 8 Pilkėnų kaime, Rokiškio apskr.

Juozas **Vildžiūnas**, 47 metų amžiaus, palaidotas vasario 3 Mannheime Hauptfriedhof kapinėse. Trumpą laiką tarnavo LS kuopose, vėliau dirbo vokiečių ūky.

Tomas **Gružas**, VLB Bad Zwischenahno apylinkės narys, mirė vasario 6 d. Oldenburge, Pijaus ligoninėj. Buvo gimęs 1896 m. balandžio 2 d. Juškaičių kaime, Raseinių apskr. Lietuvoje buvo valstybės tarnautojas.

BUVUSIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKINIŲ SUVAŽIAVIMAS

Jis įvyks gegužės 16-18 d. d. Huettenfelde, Romuvoje.

NAUJAUSIOS KNYGOS IR PLOKŠTELĖS

V. Ramojus — KRITUSIEJI UŽ LAISVĘ, antras tomas, kaina 35/—
P. Andriušis — Rinktiniai raštai 43/6
R. Spalis — REZISTENCIJA 51/6
Vysk. P. Brazys 17/6
Jaunųjų Poezijos rinkinys — TILTAI IR TUNELIAI 17/6
V. Daunoro plokštelė: šios liaudies dainos: „Pamylėjau vakar", „Dėdės Jono polka" ir kitos.
„AIDUTĖS dainuoja" šios dainos: „Eina garsas nuo rubežiaus", „Aguonėlė", „Plaukia Nemunėlis" ir kitos.
„Lietuvos atsiminimų plokštelė" šios dainos: „Oi berneli, vientury", „Palikta šalis" ir kitos.
„DAINUOJAME su RŪTA", „Šalta žiemužė", „Buvo gera gaspadinė", „Subatos vakarėlį" ir kitos.
„ŽIBUOKLĖS", „O Ramūnėle, pasakyk", „Joninių daina" ir kitos.
Plokštelės kaina su persiuntimu £2.15 —
Rašyti: „Dainora" 14, Priory Rd., KEW — SURREY.